

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

**од Деведесет и петтата седница на Собранието на Република Македонија,
одржана на 24 јуни 1998 година**

Скопје, јуни 1998 година

95-та СЕДНИЦА НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА,
ОДРЖАНА НА 24.VI. 1998 год.

Дискутанти:

1. АНДОВ СТОЈАН – 58
2. АБДИ ФАИК – 27
3. АРСОВСКИ БРАНКО - 62
4. БЕЛЧЕВСКИ РУБИНЧО -5, 25
5. БИЉАЛИ МЕРСЕЛ – 39
6. БУЗЛЕВСКИ : ДИМИТАР - 7, 10, 12, 14
7. КАРОВ ИЛИЈА – 6, 7
8. КОЦЕВСКИ АЦЕ - 67, 74, 82, 84
9. МИНОВ ПАНЧО - 44, 47
10. НАУМОВСКИ ВЛАДИМИР - 87 (мин. во Влада)
11. ПЕТКОВСКИ ТИТО 1, (води седница)
12. РАМАДАНИ САЛИ - 12, 13, 21, 70, 72, 76, 78, 80
13. РАМАДАНИ ХИСЕН – 52
14. СТЕФАНОВСКИ ВЛАДИМИР – 41
15. СТАНКОВСКИ ВЛАДИМИР - 37, 66, 85
16. СИМЈАНОВСКИ НАУМ – 33, 56, 58
17. СТОЈАНОВСКИ ТОМИСЛАВ – 59
18. ТАНТАРОВ ВЕЉО - 5, 8, 9
19. ТРАЈКОВ РИСТО – 8
20. ТРПЕНОВСКИ ДИМИТАР -31, 33
21. ТРАЈАНОВСКА НИКОЛИНА – 92
22. УНКОВСКИ СЛОБОДАН - 15, 49, 57, 65, 66, 69, 70, 72, 74, 75, 76, 78,
79, 81, 84 (мин .за култура)
23. ФИЛИПОВДКИ БЛАЖЕ - 92 (води седн. потпр. на Соб.)
- продолжува

Дневен ред:
(Усвоен дневен ред стр.14)

Т. 1 стр. 15 – Предлог на Закон за култура
дон. стр. 86

Т. 2 стр. 86 – Предлог на Закон за здружемија
(потп. на Влада) на граѓани и фондации

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од Деведесет и петтата седница на Собранието на Република Македонија,
одржана на 24 јуни 1998 година

Седницата се одржа во просториите на Собранието на Република Македонија, (сала бр.1) со почеток во 12,50 часот.

Седницата ја отвори и со неа раководеше Тито Петковски претседател на Собранието на Република Македонија.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дами и господа пратеници, ја отворам Деведесет и петтата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Горѓи Атанасов, Душан Николовски, Зоран Шапуриќ, Владимир Соколовски, Зоран Крстевски, Јане Ангеловски, Алил Џафероски, Атанас Вангелов и Никола Поповски, Игнатие Богдановски и Љубомир Чадиќовски ме известува дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата.

Констатирам дека на седницата присуствуваат мнозинството пратеници на Собранието и дека Собранието може полноважно да одлучува.

На денешната седница поканети се претседателот и членовите на Владата на РМ, претседателот на Републичкиот судски совет и Народниот правобранител.

Записникот од Деведесеттата седница на Собранието ви е доставен.

Дали има забелешки на записникот. (Нема).

Констатирам дека записникот од Деведесеттата седница на Собранието е усвоен без забелешки.

Законодавно-правната комисија предлага дневниот ред за оваа седница да се Дополни со барања за давање на автентични толкувања на членот 14 точка 10 од Законот за персоналниот данок од доход, поднесено од Стопанската комора на Македонија - Здружение на земјоделското и прехранбената индустрија, Групација за производство и откуп на печурки и други шумски плодови, на членот 66 од Законот за основното образование, поднесено од Сојузот на спортските педагози на Скопје, на членот 377 став 3 од Кривичниот законик, поднесен од Пратеничката група на ДПА и на членот 6 точка 3, 4, 5 и 6 од Законот за градот Скопје, поднесено од Советот на градот Скопје.

Кој е за предлогот, молам да крене рака? (65).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање?(1).

Констатирам дека предлогот е усвоен.

Пратениците Љубомир Поповски и Љупчо Беличев поднесоа Предлог на одлука за огласување избор на судија на Основниот суд Свети Николе и предлагаат тој да биде разгледан на оваа седница.

Кој е за предлогот молам да крене рака? (61).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека предлогот е усвоен.

Предлогот на одлуката за правилата за рамноправно медиумско претставување за избор на пратеници во 1998 година наместо на оваа седница ќе се разгледа на наредната седница на Собранието.

Пратениците Дане Милошевски и Александар Јакимовски поднесоа предлог на одлука за огласување, именување на заменик на основниот јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Крива Паланка.

Предлагаат тој да биде разгледан на оваа седница.

Кој е за предлогот, молам да крене рака? (63).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање. (Никој).

Констатирам дека предлогот е усвоен.

Според тоа за денешната седница го предлагам следниот

ДНЕВЕН РЕД:

1. Предлог на закон за културата;
2. Предлог на закон за здруженија на граѓани и фондации;
3. Предлог за донесување закон за ратификација на договорот меѓу Македонската Влада и Шведската Влада за поттикнување и заемна заштита на инвестициите, со Предлог на закон;
4. Предлог за донесување на закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Словенија за одбегнување на двојното оданочување по однос на данокот од доход и данокот на капитал, со Предлог на закон;
5. Предлог за донесување на закон за ратификација на Конвенцијата за забрана на употреба, складирање, производство и трансфер на противпешадиски мини и за нивно уништување, со Предлог на закон;
6. Предлог за донесување на закон за формирање Фонд за поттикнување на развојот на стратешките земјоделски култури и производи, со Предлог на закон;
7. Предлог за донесување на закон за даночна управа;
8. Предлог иа завршна сметка за извршување на Буџетот на Република Македонија за 1997 година;
9. Барање за давање автентично толкување на членот 14 точка 10 од Законот за персоналниот данок од доход, поднесено од Стопанска комора на Македонија - Здружение на земјоделството и прехранбената индустрија, групација за производство и откуп на печурки и други шумски плодови;
10. Барање за давање автентично толкување на членот 66 од Законот за основното образование, поднесено од Сојузот на спортските педагози на Скопје;
11. Барање за давање автентично толкување на членот 377 став 3 од Кривичниот законик, поднесено од Пратеничката група на Демократската партија на албанците;
12. Барање за автентично толкување на членот 6, точки 3, 4, 5 и 6 од Законот за градот Скопје, поднесено од Советот на град Скопје;

13. Предлог на резолуција на Собранието на Република Македонија;
 14. Предлог на резолуција на Собранието на Република Македонија;
 15. Предлог на Декларација за осуда на нуклеарните проби во Индија и Пакистан;
 16. Предлог на декларација за унапредување на еднаквоста меѓу половите во процесот на одлучувањето;
 17. Предлог на програма за одбележување годишнини на значајни настани и истакнати личности во 1998 година;
 18. Предлог за разрешување судија на Основниот суд Скопје II – Скопје;
 19. Предлог на одлука за огласување избор на судија на Основниот суд Свети Николе;
 20. Извештај за работата на Народниот правобранител од неговото основање од 3.07.1997 година до 31.03.1998 година;
 21. Предлог на одлука за огласување именување на заменик на основниот јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Крива Паланка;
- Дали има некој предлог за изменување и дополнување на предложениот дневен ред?

ВЕЉО ТАНТАРОВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, како предлагач на законот за формирање на Фонд за развој на стратешките земјоделски култури во нашава држава, овој закон еднаш го повлеко од собраниска процедура, заради тоа што немаше мислење од Владата и матичната комисија за земјоделство, шумарство и водостопанство не го гледаше и не даде свое мислење дали има потреба, или не од формирање на еден ваков значаен фонд за развој на овие култури.

Денес пред самат седница Владата на РМ достави такво мислење, меѓутоа со оглед на тоа што оваа комисија за земјоделство не го гледаше овој предлог на закон, предлагам и денес да биде симнат од дневен ред овој закон, да се стави на дневен ред за седницата што е закажана за 1 јули. Инаку да потсетам, мислам дека Владата на РМ не го почитува понудениот закон што го предложив и кажува во своето мислење дека има формирано Агенција за развој на приватното земјоделство. Тој закон го носевме ние, го знаеме.

Предлагам уште еднаш да го прочита мојот предложен закон, а потоа да даде друго мислење.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор Рубинчо Белчевски.

РУБИНЧО БЕЛЧЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, точката 17 - Предлог програмата за одбележување на годишнини на значајни настани и истакнати личности од името на предлагачите предлагам да се симне од дневниот ред, од причини што мислењето на Владата стигна денес и немавме можност како предлагачи да го видиме мислењето, односно бидејќи има забелешки и дополнување на таа програма, предлагам да се одложи од оваа седница и да биде за наредната седница, за 1 јули.

ИЛИЈА КАРОВ:

Почитуван претседателе, почитувани претставници на Владата, почитувани пратеници, предлагам како последна точка од дневниот ред и овој дневен ред да биде дополнет со една информација која треба да ја изготви Владата, конкретно Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство со следната проблематика. Секоја година, три години наназад па и оваа година на нашето земјоделство поготово на раноградинарските производи се прават огромни штети на аграрот во Република Македонија и на земјоделците во РМ.

Имено, за што станува збор. На еден, или друг начин се дозволува увоз и транзитирање на раноградинарски производи домати и краставици од Република Бугарија и од Република Турција. Па и оваа година само од еден граничек премин е дозволено поминување на 12 шлепери со раноградинарски производи, домати и краставици со цел истите да бидат транзитирани за Сојузна Република Југославија. За мене од непознати причини, верувам и за вас овие домати се поминати низ Република Македонија со странска документација и веднаш на границата во СРЈ целата таа документација што ја прати робата се менува со македонска декларација, со македонско потекло и целокупната таа документација и се продава наместо македонски производи се продаваат во СРЈ точно како македонски производи, иако истите можеле да бидат пуштени на еден од граничните премини помеѓу Република Бугарија и СРЈ. За да се избегне ова, ако тие влезат директно во Југославија неможат да извршат промена на документацијата, затоа се користи РМ токму да се направи овој фалсификат, да се направат и овие штети што стана вообичаена пракса во земјоделието во Република Македонија. Од тие причини предлагам Владата да изготви една информација за колку камиони станува збор, колкава е штетата направена со ова транзитирање и шверцот на домати и краставици низ РМ и кои фирми и кој дозволил уредна документација со уредни печати заверени во царина да влезат како македонски производи во СРЈ.

Јас очекувам почитуваните пратеници од Струмица, Валандово, Гевгелија, Богданци да се произнесат по оваа проблематика, бидејќи навистина овие подрачја секоја година, па еве и оваа година се случи истото да им се нанесе огромна штета. Јас очекував да оваа проблематика и немав намера да ја изнесам денеска на Парламентот, очекував истиот проблем да се разгледа на Комисијата за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Меѓутоа, за мене неznam од кои причини Комисијата вчера беше одложена, па еве и г-динот Тантаров го повлече законот, заради тоа што Комисијата вчера не расправаше. Бидејќи помина долго време со ова, проблемот е сложен, штетите се големи, барам мислење од Владата дали може за крајот на седницата да се обезбеди таква информација или пак Владата ќе одлучи да биде на првата наредна седница.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Предлагате на денешната седница или на наредната седница?

ИЛИЈА КАРОВ:

Да го чујам мислењето на претставникот на Владата.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Молам, претставникот на Владата да се произнесе.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Владата на својата последна седница расправаше за присутните активности околу транзит на раноградинарски култури низ РМ и злоупотребите кои што се прават со македонски документи надвор од територијата на РМ. Надвор од царинското подрачје на РМ, а кои што се во функција на пласман на тие раноградинарски култури во земјите со кои што РМ има заклучено договор, или спогодба за слободна трговија. Расправајќи Владата донесе неколку оперативни заклучоци со кои што ги задолжи ресорните министерства и тоа Министерството за финансии, конкретно Републичката царинска управа, Министерството за земјоделство и МВР, да ги согледаат сите околности околу овој настанат проблем и за тоа да ја информираат Владата на наредната седница со мерките кои што се утврдени за елиминирање на утврдените состојби во оваа активност. Со оглед на тоа што се работи за една оперативна активност, би замолил прифаќајќи ја обврската за изработка на ваква информација, а со оглед на веќе присутните активности во нашата средина тоа да биде за наредната седница.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали се согласувате г-дине Тантаров?

ВЕЉО ТАНТАРОВ:

Се согласувам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-динот Ристо Трајков.

РИСТО ТРАЈКОВ:

Почитуван претседателе, почитувани министри, почитувани колеги, деловнички ќе интервенирам за да не излезе дена плачеме над туѓите гробови. Пред петнаесетина дена ние расправавме на Комисијата за земјоделство по оваа проблематика, односно, ова прашање го покренавме таму. Покренавме и друго, Комисијата за земјоделство покрена едно друго прашање околу сортната листа на семиња за производство на раноградинарски култури. На Комисијата се договоривме да добиеме прво информации од надлежните министерства и да седнеме на Комисијата да расправаме по овие информации, а потоа да излеземе со заклучок за овие проблеми. Вака мислам дека излегуваме неспремни и со податок кој што ќе биде валиден за да расправаме на оваа седница. Реков дека проблемот беше осуетен пред да се случи овој реекспорт на раноградинарски производи. Значи предлагам откако ќе добиеме став од министерствата и ставот на Комисијата за земјоделство да расправаме по овој проблем.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали имате други предлози за дополнување и изменување на дневниот ред?

ВЕЉО ТАНТАРОВ:

Почитувани пратеници, колегите Каров и Трајков предложија да согледаат некои проблеми од областа на аграрот. Јас очекував денес дека некој друг од пратениците ќе стане да каже нешто повеќе како се одвиваат активностите околу претстојнава жетва на пченицата. Меѓутоа, со оглед на тоа што за ова не стана збор па во името на земјоделците од Битолскиот дел на Пелагонија, би сакал нешто да кажам на овој план.

Жетвата на житните култури како што е познато во нашава држава почна, се жнее јачменот, а по 10-тина дена ќе почне да се жнее и пченицата која што се простира на околу 120 илјади ха., жетвена површина и според анализите на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство годинава се очекуваат околу 300 илјади тони пченица. Меѓутоа, на прагот на оваа најодговорна и најтешка операција во земјоделството пред земјоделците и годинава е присутен проблемот дали ќе се откупи домашното производство на пченица, по која цена ќе се откупи и кога ќе се плати, односно дали ќе се повторат сите досегашни маки што на овој план се присутни меѓу нашиве земјоделци. Цената на пченицата како што е познато е утврдена на 10 денари. Оваа цена е нерентабилна за нашите земјоделци и плус тоа мелничарите понудуваат таа цена да ја исплатат дури по пет,шест месеци со трици или со брашно. Земјоделците со ова не се согласуваат, меѓутоа, сметам дека за се ова вината ја сноси нашава држава која што дозволи во текот на оваа година од јануари досега да се увезат 180 илјади тони пченица по цени што се движат од 13 до 14 денари. Мелничарите сега тврдат дека ако дојде до корекција на цената за домашната пченица мора да се зголеми цената на лебот и брашното. Меѓутоа, чудно е како нашиве мелничари увезоа 180 илјади тони пченица по 13 и 14 денари и досега не побараа зголемување на цената на лебот и брашното, а сега кога треба да се откупи домашното производство на пченица се бара цената ако се зголеми на пченицата по онаа цена што ја увезоа и тие и да дојде до зголемување на цената на лебот. Од овие причини имајќи го предвид тоа што жетвата на пченицата е на прагот бараме на денешната седница Владата на РМ да не информира како течат работите со корекцијата на откупната цена со оглед на тоа што ако не дојде до корекција на оваа цена, годинава домашната пченица нема да биде продадена на мелничката индустрија.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Го молам претставникот на Владата да се произнесе по овој предлог.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Во понеделникот се одржа средба во рамките на Стопанската комора меѓу двата одбори, Одборот на индивидуални земјоделци и одборот на мелничко пекарската индустрија на која што средба присуствуваа и нашите два министри, министерот за стопанство и министерот за земјоделство и од која што расправа се утврди еден одреден материјал со кој што Владата беше информирана. Значи само информирана во понеделникот и информирајќи се Владата ги задолжи министерствата за најкраток можен рок да изработат Информација, по која што Владата ќе донесе заклучоци за овие претстојни активности во областа на земјоделието при откупот на пченицата.

Морам да кажам дека информирајќи се Владата единствен е заклучокот меѓу нас во Владата дека пазарниот вишок од индивидуалните земјоделци кој што се цени дека ќе биде околу 30 илјади тони, до 30 илјади тони Владата ќе го откупи исто онака како што го откупуваше во претходните неколку години во оние количини кои што беа понудени и тоа за потребите на државните резерви во РМ. Тоа значи дека секој индивидуален производител кој што ќе понуди сопствен пазарен вишок од сопствено производство, неговата количина ќе биде откупена.

Околу активностите кои што се во врска со цените по кои што ќе се врши откуп морам да кажам дека г-динот пратеник спомна дека Владата треба да се произнесе околу корекција на откупната цена. Тука има два моменти.

Првиот момент, Владата има формирано заштитна цена за родот од оваа економска година. Владата неможе да врши корекција на откупната цена, бидејќи станува збор за

односи кои се воспоставуваат на пазарот, при понудата и побарувачката на пченицата, а кои што во основа доминираат помеѓу земјоделските комбинати и мелничко пекарската индустрија. Но, во секој случај, со оглед на тоа што станува збор за една многу важна активност во РМ и која што се однесува на голем број на индивидуални производители, бараната информација заради овие причини можеме да ја изготвиме и неа можеме да ви ја презентираме, а вие ќе одлучите дали по неа да расправате, за наредната седница.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали г-динот Тантаров се согласува со одговорот. (Да).

Дали уште некој бара збор?

САЛИ РАМАДАНИ:

Бидејќи сме при крај на мандатот, а при крај на мандатот се наоѓа и вашата владеачка Влада на РМ.

Од Владата на РМ барам да поднесе информација и истата да се стави на дневен ред, за севкупната политичка криза, економскиот колапс, социјалните тензии и измислените меѓунационални влошени односи во РМ, причините кои доведоа до овие чинители, последиците и излезот од овој корсокак, за да не се дојде до внатрешни и надворешни воени судири, обврзани и со необјавената, нерамноправна, но и извонредна храбра борба на албанците на Република Косово, да не се дојде до општа катастрофа и евентуална дезинтеграција на нашава држава, РМ. Многу кратко образложение.

Не само моите избирачи, албанците во РМ, воопшто, туку и сите други граѓани веќе долго време се витално заинтересирани за длабоката политичка криза, стопанските проблеми кои доведоа до ивицата на најелементарна егзистенција на граѓаните, со уништувањето и на најголемите гиганти и фабриките, што се одрази не само на преголемата невработеност, туку и до толку голем број на стечајни работници, што е пропратено и со секојдневни социјални тензии.

Граѓаните, исто така се тангирани за измислените политички тензии од страна на поедини групации, планови, индивидуи, само и само да ја задржат или да дојдат на власт, бидејќи тие меѓунационални односи и взаемно почитување традиционално беа и ден денес се многу добри, а може случајно да ескалираат поради тесните интереси на тие планови, а посебно ако се злоупотребува и драматизира и кај нас состојбата во необјавената и нерамноправна херојска борба на албанците на Република Косово за одбрана на своите најблиски и на елементарната сопственост.

Барам ако е спремна Владата денеска да се стави на дневен ред и веднаш да ми одговора на овие податоци.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Се разбира, обврска ми е да кажам дека меѓународно правен субјект Република Косово не постои и ги молам сите пратеници овде да ги употребуваат официјалните имиња и називи на сите држави.

САЛИ РАМАДАНИ:

Претседавачот реплицира на овој начин секогаш со мене.

Ве молам, Република Косово имаше референдум и народот е определен за тоа.

Ако вие не ја признавате јас ја признавам и албанците во цел свет. Тоа не е ваша работа.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Ве молам нема што за тоа да водиме полемика.

Јас бев прецизен, реков меѓународен правен субјект не постои.

Ве молам напуштете ја говорницата.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе по овој предлог.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Владата не прифаќа изработка на вакви информации.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Молам, кој е за предлогот на г-динот Сали Рамадани, да крене рака? (Никој).

Констатирам дека предлогот не е усвоен.

Дали има уште предлози за дополнување на дневниот ред? (Нема).

Според тоа, предложениот дневен ред, со изземање, по барање на предлагачите, на точката 6 - Предлог за донесување на законот за формирање на фонд за поттикнување на развојот на стратешките земјоделски култури и производи, со предлог на закон и точка 17- Предлог на програма за одбележување на годишнини на значајни настани и истакнати личности во 1998 година, го ставам на гласање.

Кој е за предложениот дневен ред молам да крене рака? (67 пратеници).

Дали има некој против? (Еден).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека е усвоен предложениот дневен ред.

Минуваме на првата точка - Предлог на закон за културата.

Предлогот на законот, извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени односно поделени.

Отворам општ претрес.

Има збор г-динот Слободан Унковски, министер за култура.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Г-дине претседателе, почитувани пратеници, Предлогот за донесување на законот за култура беше овде на една опстојна анализа, пред еден период на време и мислам дека Собранието, а и јавноста на РМ навистина одвои доволно време и идеи и анализи на овој закон кој овде денес го предлагаме во еден малку изменет вид, односно скратен прочистен и со концепт ист на предложениот во претходната постапка.

Во периодот што измина, освен дискусијата во Собранието имавме коментари во печатот, имавме дискусии низ други медиуми, направивме консултации во Советот на Европа, направивме анализи на еден експертски тим, по препорака на Советот на Европа што дојде во РМ направивме консултации во една од поранешните републики Република Словенија, сега која што по многу елементи има слична структура на културата и е во процесна трансформација. Мојам да кажам дека од сите места каде што законот беше на дискусија, тој најде на поддршка и нормално концептот и структурата на законот беше поддржана и не беше доведена во прашање.

Она што е битно, би сакал во неколку збора само да ги кажам главните елементи на законот кои што овде се познати, меѓутоа заради резиме на оваа наша цела дискусија, а тоа е дека се залагаме за граѓански концепт, каде што националното значи национално на граѓаните на РМ, на сите граѓани на РМ. Се залагаме за една демократска структура со

отвореност во одлучувањето, затоа бевме слободни денес да ви го поделиме и овој материјал каде што се гледа програмата за 1998 година со сите детали како се направени одлуките и како се поделени средствата и се надеваме дека на тој начин граѓаните на РМ ќе можат навистина активно да се вклучат не само во консумирањето на културата, туку и во дефинирањето на стратегијата, целите и просторот на нејзините активности.

Во законот практично се дефинираат три типа или три нивоа на интереси на културата. Едниот е индивидуален, вториот е локален и третиот е национален и никој од нив нема некоја посебна предност, бидејќи сите три ги сметаме како подеднакво важни и се залагаме да им се овозможи на сите еднаков пристап до фондовите, до средствата и до активностите и на ова Министерство за култура и на Државниот буџет. Се разбира, во една таква структура беше многу важно да се прејде од една стара и анахрона структура што ја имаме во културата, како нешто што ќе биде трансформација и прилагодување кон новите времиња. Мислам дека законот дава основни елементи, иако се разбира, остава простор за натамошни креации, дава основни елементи за трансформирање на културата и за ставање на културата на едно друго ниво.

Она што би сакал, исто така да го кажам е стравовите дека локалната култура евентуално ќе биде загрозувана со овој закон, мислам дека не држат, затоа што во цел свет се оди на тоа, локалната култура, локалните власти особено да речеме во овој дел на активности да имаат простор за активност, да креираат и да ги дефинираат своите потреби. Конечно и во досегашната активност и годинава и минатата година имаме се повеќе иницијативи на локалните власти околу развивање на сопствени иницијативи во културата, или преземање на дел од иницијативите што веќе постојат.

Ние практично се обидуваме и со овој закон да дефинираме и прописно управување во културата, да дефинираме дека ќе има систем на одговорност и систем на управување кој што ќе има некаква власт и можност да направат нешто, така да ја зајакнуваме позицијата на директорот на програмскиот директор, а исто така воведуваме функција и дефинираме управен одбор како една келија на управување во институциите на културата.

Она што е битно дека на ниво на РМ имаме совет кој што ги донесува или ги разгледува битните елементи за развој на културата и е советодавно тело на министерот, чии што ингеренции се во оваа верзија на законот намалени во однос на претходната.

Она што исто така е битно е што во уметничките институции воведуваме принцип на реаудиција, на секој три години, така да практично се создава можност за дефинирање на структурата на уметничките ансамбли и конечно на проценување на нивото на активност и учество на уметниците во процесот на работа. Морам да кажам дека структурата на законот и чекорите што ги преземаме од неговото донесување натаму, ќе бидат следни:

Едниот е донесување на националната програма, што е најбитен документ во наредниот период и тој треба да се донесе во рок од шест месеци. Во тој документ ќе се дефинираат, целите, стратегијата на политиката и од тој документ практично ќе излезе списокот на институции кои ќе бидат на национално или на локално ниво, или на друг начин ќе бидат изнесени на пазарот, ако е тоа неопходно.

Да ве потсетам на она што беше и во претходната верзија што тука е задржано, а тоа е дека, практично делот од институциите за кои што државата, евентуално нема да биде заинтересирана, ќе бидат предложени на локалната самоуправа, а понатаму ако за тоа нема интерес ќе се преземаат други мерки за трансформација на тие институции. Во секој случај свесни сме дека мрежата на културни институции во Македонија е трома и несоодветна на новите потреби, така да неминовно ќе мора да се направат промени кои што би довеле прво до тоа да можат широк круг на граѓани, независно каде живеат, да им биде достапна културата. И она што исто така е битно е таа култура да биде на едно апсолутно поквалитетно ниво.

Се надеваме дека со принципот на проекции, со конкурси, со развивање на целиот систем на комисији или мали одбори кои решаваат за програмата, со изземање на одлучувањето од Министерството и од министерот на советодавни одбори и на управни одбори сепак ќе добиеме еден битен помак во квалитетот на решавањето и во изборот на програмите. Ова што го имате пред вас како прилог на мојата дискусија, Програмата за министерството за култура за 1998 година е донесена, делимично по новиот модел, а за тоа постоеја неколку комисији што веќе разговараа за одредени програми, меѓутоа не во сите области. Ќе се обидеме во конкурсот што го распишуваме во текот на овој месец и што ќе трае некаде и до средината на септември да обезбедиме навистина една отвореност на процесот на дефинирање на програмите за 1999 година и елементи на структурата која што ќе биде потребна.

Уште неколку збора само, за што мислам дека доволно се говореше овде за овој закон. Би сакал да кажам дека имаше доста дискусии во јавноста околу тоа што значи инспекција во културата и дали воопшто инспекција е потребна, дали таа ги загрозува правата и слободите. Би сакал да кажам дека инспекцијата во културата секогаш се однесувала само на финансиските и правно - нормативните аспекти на институциите и на поединечниот ангажман, што е обврска на секоја организирана држава. Инспекцијата никогаш не се занимавала со творечкиот провес, или со лабораторијата на авторот. Така да стравовите дека оваа инспекција ќе доаѓа од дома, како што беше речено по некои новини, навистина е смешно, затоа што тоа е еден дел од вкупната контрола која што се темели, неznam на даночни обврски, на правни обврски итн. во секој организиран систем. Нашиот закон дејствува како дел од една цела низа на закони кои што влијаат на неговото активирање, а тоа е и законот за додадена вредност, Законот за царини и други закони кои што се донесе или ќе се донесуваат. Дел од нив е вграден во овој закон, дел од нив влијаат, а за дел ќе се обидеме да бараме промени, затоа што сметаме дека е неопходно да се подобрат некакви базични правци во одредени делови на културата.

Во целиот овој процес што би следувал понатаму по донесувањето на законот, се разбира треба да се размисли, можеби и за формирање на неколку мали институции кои што би претпоставувале по неколку вработени, меѓутоа кои што можат да бидат навистина никулци на битни сегменти кои што сега ни недостигаат во културата во РМ, како што би бил на пример, ги кажувам сосема насловите како пример само, Завод за проучување на културниот развој на РМ, Национален центар за театарски истражувања, Македонска школа за археологија итн. Мислам дека со ваков тип на институции, кои што ќе бидат дел од така да кажам научно истражувачката работа, нашата култура ќе помине од само пракса и во нешто што ќе значи стратески размислувања за развој на културата и што ќе овозможи пред овој Парламент да излеземе со поквалитетни програми и понатаму како

Министерство за култура, во смисла на стратегија, планови за развој и помагање на сите аспекти.

Овде би сакал само уште еднаш да се вратам што ќе предизвика недоразбирање кај некои пратеници минатиот пат. Сакам да кажам дека цврсто се залагаме за граѓански модел, каде што сите граѓани се еднакви и сите имаат еднакви права во однос на културата, со сите можности и се разбира со сите специфики што и УНЕСКО ги бара и ги поткрепува, а тоа е прашањето на разноличност, толку битна за нашето општество и за Европа. Мислам дека тој тип на организација, каде што ќе имаме една демократска ширина и каде што ќе имаме еден граѓански концепт, истовремено потпирајќи ги спецификите на секоја индивидуа и на секоја етничка и друга група, ќе бидат битни елементи на нашата култура, но се надевам и на нашето општество. Би сакал да повлечам дека Македонија во светот е препознатлива, тоа го видовме во последните две години, тоа го знам последните 25 или 30 години колку што се занимавам со работата, пред да станам министер, а тоа е дека Македонија е препознатлива по својата култура и по својата цивилизација. Она што го има на овие простори, што е дел од историското наследство, културното и секако друго мислам дека во таа смисла нашиот закон ги поткрепува и ги поддржува сите индивидуални идеи и ги поткрепува сите идеи на групи, на делови на ова општество, меѓутоа како граѓани на РМ. За мене навистина е сеедно моментално во Стокхолм не претставува, не знам претстава на македонски и на албански јазик, ако таа е претстава на РМ. Или да речеме некоја друга драма, претстава и некои други книги и некои други преводи, се на овој или на оној јазик, ако се тоа дел на културата на РМ.

Во таа смисла сакам да ве замолам за поддршка на овој закон кој се очекува со големо внимание и трпение во културата каде што имаме со законите кои владејат последните десетина години преземени трансформирани не додефинирани, оборени на Уставен суд итн. Сакам да предупредам на ургентноста на донесување на овој закон и можеби на правиот момент да се создадат елементи за да може после нова година да се тргне во една понатамошна трансформација на културата на РМ.

САЛИ РАМАДАНИ:

Пред околу шест месеци во овој Дом беше поднесен Предлог за донесување на закон за културата, кога ги изнесов и моите забелешки, сугестии и предлози. Некои од нив, било тоа јавно или на перфиден начин се некако земени предвид, бидејќи тие факти и аргументи тешко е да се негираат априори. Нешто слично беше поднесено и од некои други избраници, а еден добар дел и од некои партии, а посебно од институции, установи и други асоцијации, додека на поквалитетен начин и од познати стручњаци.

Еден голем дел од овие забелешки се земени во предвид, тоа е точно, иако повеќе се изјавува само декларативно, а тоа значи дека бев потполно во право кога изјавив дека од "материјално - правен аспект, што се однесува до содржината е катастрофален" констатација која во Предлог - законот е внесена под 1.15 "Принципиелни - општи забелешки" страница 34, 36 до 37, под 1.112: "Законот да биде во множина, како Предлог - закон за културите, со што нема да се однесува на еднонационална држава, едноетничка држава, туку на мултинационална, мултиетничка држава" (страница 50 од овој Предлог на закон).

Уште по конкретно и по децидно е прифатен мојот предлог и како што пишува на страница 97 под 2 "МИСЛЕЊА И ЗАБЕЛЕШКИ ШТО СЕ ПРИФАТЕНИ И СООДВЕТНО СЕ ВГРАДЕНИ ВО ПРЕДЛОГ - ЗАКОНОТ", сега нема веќе потреба за амандман, затоа бидејќи е бришен од предлагачот членот 54, како што пишува и под 2. Конкретни забелешки, под 2.4: "ЧЛЕН 1 СТАВ 2 Е СОСЕМА ИДЕНТИЧЕН СО ЧЛЕН 54; (страница 54, значи страница и член коинцидентно идентични!).

Или пак, исто така коинцидентно, колабирационо под 2.220 на страница 82: "Членот 67 кој зборува дека јавно може да се прикаже само филм титлуван, односно синхронизиран на македонски јазик и јазично лектуриран е неприменлив, бидејќи постојат локални медиуми што не се во состојба да го направат ова, СО ШТО СЕ НЕГИРА КУЛТУРАТА НА ЕДНА ГОЛЕМА ПОПУЛАЦИЈА, (тоа е конкретно мојата забелешка) како што е албанската" (под С.Р), што исто така е вградено во Предлог - законот и исто така нема потреба за амандманско интервенирање, бидејќи веќе е прифатен на овој начин претходно!

Меѓутоа, поголемиот дел на моите забелешки, сугестии и предлози и понатаму се релевантни и само дел од нив издвоив и се определив за шест поднесени амандмани што ги имате веќе пред себе, така што во конечниот законски текст ќе претставуваше колку - толку еден скроман придонес и за нормативно - правно регулирање на културите и нејзините дејности воопшто.

Додека Предлогот за донесување закон за културата имаше повеќе членови (133), со 19 страници текст, односно со причините и основните начела (3 страници) и образложението (4,5 страници), се на се: 26,5 страници, Предлог - законот за културата, што денеска се наоѓа на дневен ред, има скоро една четвртина, односно 38 членови помалку, т.е. 106 членови, додека самото образложение има токму 101 страница, со еден конгломерат на напомени, мислења, забелешки и предлози, што претставува не само случај без преседан, туку и непотребно оптоварување на текстот со споредни претерани работи, да се знае, како да овој Дом нема друга работа туку да се занимава цел еден месец со овие поединости. Тоа, по мое мислење е претерано, иако е даден добра преглед.

Уште поконкретно, почнувајќи од општите одредби, преку остварувањето на културата, дејностите и финансирањето на културата, па се до казнените одредби, овој Предлог - закон и понатаму има голем број на слабости, па како таков изгледа дека некои од прифатените мислења, забелешки, сугестии и предлозите служат како фасада за покривање на истите, значи грешките пропустите и недостатоците и ако не се прифаќаат поднесените амандмани и понатаму ќе биде дискутабилен и идниот состав на Парламентот, кој се очекува да биде навистина прав плуралистички и демократски, не само што ќе го измени од корени, туку ќе донесе нов закон за културите со фундаментални трансформации во секој поглед. Не само што ќе биде потребно да се донесуваат поедини, специфични закони за сите сфери на културите, потенцирам, туку и навистина закон за културите, а не за анти културите и за политички цели на владеачката партија.

Овој Предлог - закон и понатаму останува како анти уставен и во спротивност со меѓународните правни норми и конвенции кои ги ратификуваше овој Дом. И овој законски проект ако се преводи на било кој од странските јазици, за недоволно упатените, значи и во странство, ќе се мисли дека во оваа држава живее само еден народ, дека оваа е еднонационална, едноетничка и еднокултурна држава. Негирањето на другите национални колективитети преку граѓанскиот принцип и нивните културни институции за негување и

истражување на нивните култури од сите сфери, а посебно на многу богатата, албанската култура и во овој законски проект е многу штетно, не само за Албанците, туку и за сите граѓани на РМ. Ако се анализира член по член, став по став и точка по точка, како и забелешките, сугестиите, мислењата и доставените предлози, а посебно и најновото образложение на предлагачот и неговите кардинални грешки и од овој аспект ќе беше потребно многу место и време. Уште поконкретно: и овој пат, ќе се задоволиме со шестте поднесени амандмани кои се предмет и интервенирање само за дел од тие дефекти.

Уште подобро ќе беше овој поднесен предлог да се смета како нацрт-закон ако не се повлече случајно и ако не го измени во целина, истиот да го донесе идниот состав на Парламентот, за што нема веќе ни време, кога веќе и така се доцни со неговото донесување, од кое претрпија толку штета културите на сите наши национални колективитети во Република Македонија. Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-дин Рубинчо Белчески.

РУБИНЧО БЕЛЧЕСКИ:

Почитуван претседателе, почитуван министер, дами и господа пратеници, културата како темелна вредност на РМ е значајна дејност за афирмација на духовните достигнувања на еден народ, како и за зачувување на идентитетот и самобитноста, поради што е неопходен постојан развој на творештвото, културните институции и манифестации од национален интерес. Затоа, државата треба да обезбеди услови за нормално функционирање на истите, а секако и целта на овој закон е таа.

Бидејќи во овој момент имаме многу стара законска регулатива што не соодветствува на новиот општествено - политички систем, неопходно е донесување на нов закон. Се разбира закон кој ќе биде добар за граѓанинот како творец на културата, но во исто време и како корисник независно од неговиот статус, возраст, припадност по било која основа. Се разбира со закон за културата не така добрата состојба во културата нема да биде надмината наеднаш, но тој дава надеж и дава добра основа за постепено разрешување на проблемите во културата, а со тоа постепено културата да си дојде на она место во општеството кое што го и заслужува. Се надевам во тој правец ќе дејствува и националната програма, која ќе биде донесена од страна на Собранието на Република Македонија, а исто така и подзаконските акти што треба да ги донесе министерот за култура. Верувам дека законот ќе овозможи заживување на културните вредности наследени од минатото, заштита на културниот идентитет на граѓаните без разлика на своето етничко потекло ќе обезбеди услови за поактивно творечко ангажирање на младите во сите сфери на културата и секако треба да делува мотивирачки на интелектуалниот потенцијал на Република Македонија.

Многу позитивно го оценувам пристапот на Министерството за култура при донесувањето на овој закон т.е., излегувањето на законот во јавните гласила, што значи секој можеше да даде забелешки на истиот. Самиот факт што до Министерството за култура директно или индиректно, стигнати се многу мислења и забелешки од кои дел од нив се вградени во Предлогот на закон, зборува за отвореноста на Министерството за култура од една страна и заинтересираноста на поединци, здруженија на граѓани, организации, политички партии, а и самата расправа на седницата на Собрание за утврдување на потребата од овој закон, укажа дека за овој закон е заинтересиран секој граѓанин во Република Македонија, а секако со тоа се даде голем придонес за поквалитетен закон.

При расправата на Предлогот за донесување на закон за културата имав свои забелешки, кој дел од нив се вградени во Предлогот на закон и за тоа му се благодарам на Министерството за културата. Со самото тоа што овој Закон промовира граѓански концепт, кој што не прави разлика по национална, верска или друга припадност, што уште повеќе добива во значење, е прифатлив за мене.

Убеден сум и во новите услови културата ќе се претставува во своето светло издание, впрочем како што тоа и секогаш го правеше и беше афирматор на духовните достигнувања во Република Македонија и надвор од неа, во меѓународни рамки. Впрочем, културата не изненадувала и тоа многу пријатно, со разни меѓународни успеси и тоа на културно ниво. Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Молам, кој друг бара збор?

Има збор г-дин Фаик Абди.

ФАИК АБДИ:

Господине претседателе, дами и господа пратеници, почитуван министер, мислам дека долго време чекавме на еден ваков сложен и обемен закон, што задира во стратешките интереси на масовната и врвната култура во сите нејзини сегменти. Сигурно ние порано не можевме да разговараме за вакво нешто, затоа што сме мала држава, немаме средства и токму, гледајќи го оној филм во онаа друга сала, токму анализирајќи ги состојбите во културата во Република Македонија со спомен домовите на културата во неа изградени после 2.08.1969 година со Одлука на Собранието на Социјалистичка Република Македонија и токму поради дискусиите што беа наведени овде за состојбите во аматерските самодејности и другите видови на култура, мислам дека Законот за култура и насловниот список што е предложен да го видиме, односно да го усвоиме, претставува еден голем напор на Министерството за средување на односите на почеток. Сигурно и министерот и неговите први соработници, а и оние кои учествуваа на состаноците и договарањата имаа големи потешкотии околу доведување до определено решение, се разбира дека не може тоа да биде пробиен плафон.

Значи, тргнувајќи од средствата што со Буџетот беа доста големи, јас верувам дека и понатаму овие средства само можат да бидат во прогрес, можат да растат и секако, тој дел од нашето живеење, тој сегмент, културата како еден битен фактор во обелоденувањето на оваа Република Македонија со сите нејзини други сегменти и популации, ќе придонесе за афирмацијата на Република Македонија на се она што е постигнато и што треба да се постигне. Веројатно има нешто испуштено, што не е опфатено. Сигурно заради тоа што немало средства. Според мене, не е доволно обрнато внимание на аматерските самодејности во Република Македонија. Во секој град има по нешто, но не по нешто, туку сакам да кажам дека тоа е собиралиште на доста млади луѓе. Да не ги оставиме на улица, да не ги оставиме по нешто каде таму, да не кажам најлошото. Мислам дека е тоа познато.

Верувам дека ќе се најде време и простор во наредниот период, идната година итн. и на ова поле малку повеќе да се води сметка и повеќе да се финансира за да можат нашите

деца, нашите внуци да се собираат во собиращите, каде ќе ја добијат својата основна култура, освен домашната, училишната, не уличната, туку токму онаа култура што ќе даде плод и ќе создаде свесни и осовремени луѓе и граѓани на кои ќе почива иднината на нашата земја.

Би сакал овде јавно да кажам дека од аспект на културата на националностите, јас денеска го прочитав и списокот што е даден, постојат извесни средства и за театри и за некои други манифестации. Јас би бил многу среќен театарот на Бурхан Рахим да се врати овде од Германија и сигурно ќе биде во тој насловен список како квалитет. Меѓутоа, немаме друг квалитет и тоа е тоа. Нема што понатаму за тоа да разговараме. Верувам дека со мене се согласува и г-динот министер.

Една грешка, наша, на мојата националност, односно на Фестивалот на ромската песна, "Шутка фолк фест", е таа што не можевме да најдеме заеднички јазик со одредени структури во Република Македонија, заради некои долгови создадени од страна на некој починат кој бил директор на фестивалот, за неплатен персонален данок. Најдовме разбирање, тие средства како долг да се тргнат на страна и јас верувам дека ќе имаме време за поправен испит. За некој ден ќе седнеме, ќе разговараме за нешто да се стори и тука, да може и таа пречка да ја премавнеме и со мали средства тој вид на култура да се обави. Јас верувам дека ќе најдеме на разбирање. Инаку, јас сум човек кој се занимавал со фолклорниот аматеризам. Неколку години, 15-16 години сум играл и сум водел културно - уметнички друштва и како ученик и како студент и како граѓанин, вака, верувам дека Министерството ќе треба и ќе мора да изнајде начин да создаде одредена квота, одредена сума на средства за нашите национални, народни носии. Народната носија како еден траен белег на песната, играта, обичаите, носијата - белег на нацијата треба да се негува. Јас знам дека нашите фолклорни ансамбли одат на разби фестивали во странство со искинати бечви, а бечви се викаат оние бели панталони што ги облакаат, да не спомнувам дека тоа е од аба итн. и мислам дека тоа е одраз на она што се нарекува Република Македонија и верувам дека на овој начин давам придонес и им се оддолжувам на сите мои пријатели од сите аматерски културно - уметнички друштва, кои секако, ако се соберат на едно место, многу повеќе придонесуваат и од "Танец" нашиот државен ансамбл за афирмацијата, реафирмацијата итн. на културното творештво, односно основата, песната, играта, фолклорот на Република Македонија. Се разбира, тука се и обичаите, односно песните и игрите и на националностите. Ви Благодарам на вниманието.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор господин Трпеновски.

ДИМИТАР ТРПЕНОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги, мислам дека овој закон на многу успешен начин ја систематизира проблематиката од областа на културата и овозможува една хармонија во функционирање на културните институции. Ова е многу важно заради тоа што е познато колку е важна културата за еден народ, па и за една индивидуа. Во тој контекст и за македонскиот народ преку неговата национална култура.

Знаеме во суштина кои сме, каде сме, колку можеме, каде сме достигнале и на кој начин преку културниот идентитет можеме да го покажуваме сопствениот идентитет и да комуницираме со други идентитети на цивилизациски и на друг културен начин. По суштина, кога зборуваме за културата, мислиме на едно подрачје што некои го нарекуваат "една мала државичка" на човековата креација и на човековиот дух, во кој се сместени креаторите на духовниот оган и чуварите на човековите достигнувања и разнообразните еманациски на човековиот живот.

Често кога дискутираме за културата се дискутира дека некој во културата е подреден заради етничка, религиска или било каква друга припадност.

Мислам дека тоа сфаќање и многу погрешно заради тоа што сферата на културата е единствениот сектор каде што нема завземени места. Сферата на културата е слободна за сите, таму не се влегува ниту по клучеви, ниту по квоти. Таму се влегува исклучиво со силината на човековата креација.

Според тоа, кога зборуваме за национална самобитност во сферата на културата, мислам дека на сите ни е јасно дека националната самобитност не е сама по себе си вредност. Таа треба да се докажува, а просторот на културата е тој кој што на сите и на еднаков начин им ја пружа таа шанса. Така што сите дискусии и разлики околу тоа дека некој во сферата на културата е подреден, некој е занемарен апсолутно не држат, бидејќи, како што реков, во културата има слободни места за секој и секого. Сега, кога зборуваме за овој закон, мислам дека истиот, така широк и флуиден поим култура е добро димензиониран. Бидејќи ги опфаќа најразличните човечки активности, почнувајќи од најсимплифицираните и ги опфаќа и областите на најголемите духовни човекови вредности и материјали и духовни.

Од тој аспект јас го поддржувам овој закон и притоа од областа на работното законодавство, сакам да укажам дека тука многу се испреплетува терминот јавно претпријатие, па установа, па организација, мислам дека работното законодавство во таа сфера не е доволно усогласено и останува терминот, покрај тоа што немаме Закон за установи и околу еден член во именувањето и разрешувањето на директорот на установи, каде што кажува дека се именува и разрешува три месеци пред истекот на рокот, мислам дека треба истиот амандмански да се корегира.

Од споменатите причини, јас го поддржувам донесувањето на овој закон.

НАУМ СИМЈАНОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги, претставници на Влада.

Имам посебна чест во една ваква слободна дискусија, да отворам слободен дијалог за едно вакво социјално прашање, кое тангирано во РМ и пошироко, посебно во овој дел од процедурата за донесување на законот, каде нормално ценам дека ќе се развие еден позитивистички однос помеѓу претставниците на Владата и претставниците од Парламентот, во една вербална дискусија да се дефинираат одредени работи, кој ги тангира овој законски проект.

Мојата дискусија ќе биде насочена единствено на поимот култура, што ценам дека е доста сложен и повеќе значаен и првенствено би реагирал закон за култура, кој ценам дека самиот назив Закон за култура е еден доста застарен модел на именување и решавање на оваа проблематика, од едноставни причини самата широчина на поимот култура и сложеноста на тој поим, во друга насока би рекол и едноставноста на поимот, не дава за право тој поим да се регулира со закон. Ова е еден модалитет прифатен од социјал -

комунистичките режими, што за жал, се практикува и понатаму, што мислам дека со новите текови тотално не кореспондира.

Мој предлог би бил и по прифатливо би било оваа проблематика која е третирана во ова четиво да го носи називот Закон за институциите во областа на културата. Што е разликата? Ке објасниме, се надевам на едноставен начин, за да можам да бидам сфатен со објаснување на тој широк поим за култура. Прибрав неколку дефиниции од повеќе автори кој ја тангираат оваа проблематика, кој ја обработувале оваа проблематика и навистина кои беа инспиратори на оваа дискусија, добив навистина право уверување и убедување она што е обработено во законот дека е доста концизно, правилно, принципиелно, да не речам оние малформации кој досега беа забележливи во оваа област, да не речам на адекватен, но на доста високо ниво решени беа и мислам дека овој текст е прифатлив во целост. Но култура не е само она што е третирано во законот. Културата за мене е далеку, далеку нешто пошироко, да не речам и за самата култура, може да се даде едно објаснување дека единствено може да се гледа како еден културен систем во државата и на таков начин истата да се имплементира во нормално, други законски решенија.

Повторувам, Законот за култура за мене е неприфатлив. Имено, некои автори велат дека сите облици на човечко изразување со помош на кој човекот го соопштува своето искуство, сознанија и идеи, како и гледишта на светот од други луѓе, тоа се верувања, филозофии, разни погледи, научни објаснувања и уметнички изразувања. Потоа, културата претставува и одредена општествена средина на секој персоналитет, граѓанинот, човекот, што го осознава од своето раѓање, како свет кој има одредено значење и одредени правила во животот, но тој персоналитет, индивидуалитет треба да се прилагоди. Тоа се обичаите, општествените науки, нормите законите, искуствата, зњаењата и верувањата.

Културата е дел на секој индивидуа. Тој принцип, самиот министер го потенцира. Но тука мора да се обработи изразот културен човек. Што тоа значи? Културните навики на човекот, неговите потреби, знаењето, додирот со тековините на духовната култура, што човекот ги стекнува и прифаќа во текот на целиот свој живот. За жал, овие појмови, што тука ги спомнав, не е можно да се обработат во едно вакво четиво. Требаше можеби ова јас што го дискутирам да го дадеше самиот министер, ценам дека и тој тоа што јас ова го образложив истото го размислува. Во сепак стесноста на поимите, кој се обработуваат и кои се бараат пред нас, мислам дека не се доволни и не се сеопфатни за она што сега јас зборувам. Исто така, културата неопфаќа само резултати кои настануваат во процесот на делување на човекот према околината и према останатите индивидуи, туку тој е и процес и дејствија кои се случуваат врз самиот човек во тие процеси. Тој е процес на култивирање на личноста, култивирање на индивидуата. Тоа е оној правиот граѓански концепт за кој ние како држава се одредивме, граѓански концепт кон граѓанинот, до каде е и оваа културна негова димензија и неговото културно издигнување.

Ова е правото што треба секој од нас како граѓанин да го негува, како граѓанин првенствено спрема себе, а потоа спрема другите, како личности и нормално односот кон сите оние државни општествени текови. Ова се само дел од тие појмови кои областа на културата ги дава како лепеза во целата своја светлина. За жал, повторувам многу од овие појмови не се инкорпорирани во законот ниту можат да се инкорпорираат, туку тие треба само да се зборуваат, да се кажуваат, да се интерпретираат, на онаков начин само на професионално културно издигната личност може тоа да се направи, а и културно издигнати личности на една држава ќе можат тоа да го восприемат, само ако се воспостави таква хармонија помеѓу институциите во културата, дали биле професионални или институции како форми на делување, театри, кина и сите оние институции, ако се постави една хармонија помеѓу тие институции и индивидуата, граѓанинот на една држава, тогаш ќе се воспостави една правилна хармонија и издигнување на тоа културно ниво во ова наша држава.

Самиот факт, што недоволен број на пратеници присутни во оваа сала, кога се дискутира на оваа тема, ми дава за право да констатирам човекот да се култивира со самото свое постоење, со своето делување и за жал сите оние дискусии кои пред 4 години се случувале од оваа говорница, за жал, не не издигнале ни нас самите на она рамниште, за да можеме да бидеме припремени на таков начин, ако ништо друго барем со присуството, кога се дискутира по оваа тема и односот кон ресорниот министер, а ова проблематика, со самото присуство во задоволителен број ќе го покажеме тој наш човечки, граѓански, државен однос кон културата.

За жал, во овој момент констатирам дека е тоа нивото со надеж дека конечно ќе профункционираат оние институции во областа на културата во право светло како се предвидува во сите форми и со надеж наредните наши колеги кои ќе престојуваат во оваа куќа ќе дадат далеку поголем придонес во оваа област. Го давам својот глас за овој закон, но со надеж дека ќе имам разбирање од претставниците на Владата и Ресорното министерство за култура за оваа моја дискусија сметам дека во еден вербален дијалог од оваа говорница би ги искристализирале во однос на самото име на овој закон, што нема да биде пречка, ако не се прифати, јас ќе го дадам позитивистички мојот глас во однос на овој закон.

ВЛАДИМИР СТАНКОВСКИ:

Г-дине претседателе, почитуван министер, почитувани соработници, почитувани дами и господа, јас телеграфски кратко ќе се осврнам на овој закон кој денеска го носиме. Јас навистина не верував кога се носеше Предлогот за донесување на овој закон, дека министерот овој закон ќе го донесе пред изборите. Меѓутоа, се случи нешто што не демантира и тоа е добро.

Со овој закон дефинитивно се решава една сфера која е многу важна за животот на установите, за животот на сите актери, кој на некој начин се вклучени во земјата. Мислам дека, со овој закон дефинитивно ќе го дефинираме односот во културата, а и ќе го дефинираме статусот на установите за кои овој закон живот значи. Меѓутоа, мораме да бидеме и свесни за тоа дека со носењето на овој закон, а така е кажано и во завршните одредби, се ова нема да се случи 8 дена по донесувањето и објавувањето во "Службен весник". Многу нешта ќе се случуваат веројатно и после изборите, или после некој подолг период, бидејќи мора да се дефинира националната програма, да се дефинираат точно тие организации кои ќе бидат од национален интерес и кој ќе бидат финансирани од Буџетот и сите права и обврски кои произлегуваат од сите уметници и сите луѓе кои се во културата.

Значи, многу нешта ќе се случат многу подоцна. Од моите забелешки и забелешките на повеќето пратеници кои учествуваа во дебатата кога се носеше Предлогот за донесување на закон е прифатено, меѓутоа има и голем дел кој не е прифатен. Добро е тоа што е прифатено и јас мислам дека самите составувачи на законот ќе увидат дека направиле грешка што не е прифатено се што е предложено, не се осврнувам на детали, бидејќи не сум човек кој зборува за некои детали, меѓутоа ќе кажам дека некои работи не се докрај дефинирани. Или пак се така решени да дават некое уметничко право на министерот да одлучува вака или онака, независно дали ќе има некои подзаконски акт, со кој ќе го решава дотичниот проблем. Како пример само ќе констатирам. На пример, доколку престане по било кој основ, односно некоја национална установа го губи тој статус, вработените ќе бидат како технолошки вишок и сега со законот се дефинира дека тие што ќе останат без работа, доколку се одлучат да одат за самостојни уметници, ќе продолжат со самостојна дејност можеби по член, точно да не го именувам, министерот ќе ги помага на некој начин.

Мислам дека тоа е доста произволно, ние мораме да бидеме прецизни поготово, од таа сфера кај што се работи за финансирање, поддршка на било каква е многу деликатна тема не смее да се остава простор, да се делува независно. Јас сега нема да се изјаснам дали ќе гласам по овој законски проект, бидејќи со моите колеги пратеници од ЛДП имаме поднесено амандмани, кои цениме дека ќе бидат разгледани и доколку бидат усвоени, така и ќе се однесувам при гласањето.

МЕРСЕЛ БИЉАЛИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, добро што еве, при крајот на мандатот стигнавме и до оваа важна сфера на општеството и добро е што и овој сегмент на општеството се покрива со нова права регулатива, бидејќи досега е овој сегмент беше покриен со стара, реновирана, така да кажеме правна регулатива, односно правни норми. Исто така, е добро што Министерството за култура имаше слух, имаше и трпение да ги почитува повеќето од предлозите, мислењата, сугестиите, белешките кои беа дадени тука од нас пратениците. Потоа, од некоја таканаречена јавна расправа, односно каде се земени предвид мислењата на важни поединци во сферата на културата, групи, институции итн. и сето тоа е добро.

Лично сум убеден дека се работи за еден доста сериозен зафат, односно доста сериозен проект, каде аналитично и сеопфатно се поставува ова прашање и се нуди соодветно решение. Мислам, сме на добар пат ако почнуваме и понатаму со методот на овој закон, веројатно, да тргнуваме реално кон една граѓанска држава со изразито граѓански белег, односно граѓански елемент. Кога се спомнува зборот граѓански елемент, тоа не значи дека не се уважува реалноста на Македонија која реалност е мултинационално, односно мултиетничка, мултикултурна итн., напротив, изгледа според овој закон, дури и на ниво на некој национален интерес, во смисла на граѓански интерес се поставуваат во ист ранг сите национални заедници, кои живеат во Македонија. Значи, тие национални заедници, без оглед дали се работи за мнозинство или национална заедница која не е во мнозинство или националност итн., сите се ставаат во иста положба, што е голем чекор кон една реална демократија.

Без оглед на тоа сметам дека, сепак, во членот 8 на законот, односно предлогот е многу дециден и оди во правец на тоа националните заедници да се заштитат од мајоризација и од мнозинството, така што се предвидува децидно заштита на етничкиот идентитет и култура и сметам дека тоа, сепак е еден достиг цивилизиран во доменот на културата.

Исто така важно е што се предвидува да се формираат институции и културни институции под рамноправен положба за сите, без оглед на нивната етничка припадност. Имаше дилеми во тоа што се сфаќа под поимот национален интерес. Се разбира тоа е многу јасно кажано во членот 8 што се претпоставува под национален интерес во смисла на Законот за култура и тука сметам дека дилемите, односно предлогот е многу јасен од причина што националниот интерес се сфаќа како интерес на сите граѓани кои живеат во Македонија, без оглед на нивната национална и етничка припадност.

Постои важен орган кој се именува од страна на министерот т.е. Советот за култура и веројатно тука ќе се, министерот кога ќе оди на тој избор, почитуваат реалноста во РМ и веројатно министерот ќе ги предложи и именува важните имиња, познатите имиња во сферата на културата.

Ние дадовме еден амандман кој има за цел да се допрецизира националниот интерес врз етничкиот белег и во тој правец сметаме дека е придонес во правец на дополнување на тој член и се надеваме дека министерот тој член, односно тој амандман ќе го прифати. Многу е важно тоа што го кажав и во Комисијата за политички систем, ЗПК, многу е важно како ќе се применува овој закон во практиката. Ако позитивно, односно афирмативно се применува без дилема дека ќе имаме еден добар закон, така што идните закони, ако не овој состав на Парламентот, веројатно другиот состав ќе продолжи во тој правец. Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-динот Стефановски.

ВЛАДИМИР СТЕФАНОВСКИ:

Почитуван претседателе, претставници на Владата, почитуван пратеници. Сосема кратко, сигурно среќен и задоволен што сме на крајот од една подолга процедура за изготвување, можеби, за најзначајниот закон од областа на културата, затоа што бевме сведоци за донесување на уште неколку значајни закони. Се надевам дека сигурно следат можеби на следниот Парламент, кои ќе го заокружат тој систем и се надевам дека ќе избегнеме се она што предизвикуваше недоразбирање во оваа сфера.

Прво, мислам дека овој закон децидно, најотворено, го поддржува граѓанскиот концепт и на таа страна мислам сите нешта, кои широко го отвораат она што значи некакви ровови, некакви нешта зад кои што некои сакаат да се скријат и во името на нешто сакаат фактички да замаглуваат и да извитоперуваат, она што избиваше како нешто кое што во овие мигови за некакви недоречености, создаваа додатно оптоварување на културата. А, сигурно, во себе не ги содржеа тие елементи. Ако е за придонес тоа, тоа и денес можеби министерот нешто кажа, јас само ќе дополнам дека во Стокхолм има две групи од РМ, две групи ја претставуваат македонската култура со луѓе, ете, денес од областа на театарот, тоа се еден режисер со група на театри од албанската драма и со група на актери од Битолскиот театар. Мислам едно значајно нешто, што се наредени во 16 земји претставници на РМ се овие ентитети, ако сакате, меѓутоа, претставници по мене на РМ и

на 18 јули на фестивал Чивитале таму исто така доаѓаат, на пример, во овој момент од тие 2 групи. Меѓутоа, сигурно значајни претставници на културата од РМ.

Вториот елемент кој што така длабоко ги отвора, е тоа што локалниот интерес повторно се размрда, она нешто во градовите за овие 7 години како да се задоволи со тоа што некој друг ги решава проблемите. Не знам, но Министерството за култура ќе одговара на сите проблеми кои што произлегуваат од областа на културата. Крајно е време и поединците и некои други личности и институциите, меѓутоа и самите градски собранија, претставници на власта во градот да се замислат и да одговараат за она што ќе се случува во локалната самоуправа и со своите институции. Значи, во овој момент ќе избие на површина сета грижа или негрижа на поединечни градови, да не се прфрла топката само на друга страна и повторно да ги замаглува и да ги одводнува работите да не знаеме каде се причините за ваквата негрижа во некои елементи кои што ете, беа видливи на филмот кој што беше презентираан пред претставниците на највисокиот дом.

Значи, тоа најшироко ќе ги отвори и ќе ги селектира сите слабости, ќе увиди која е грижата и кои се тие луѓе кои се грижат, а кои што го оставиле тоа. Затоа што имате градови кои што се само со една продавница и со она и со она што изградиле значајни институции, направиле заштитени споменици на културата, имале кое што го ставиле или чекале некој друг да им го разреши тоа. Значи, тој сегмент точно ќе се лоцира.

Втората, можеби е тоа една важна дилема кој што овој закон ќе ја разграничи е тоа што во тој поим ако досега не знам под националната програма еднаш за секогаш биле ставени во некоја привилегирана ситуација, овој пат на 3 години, незнам, сега е предложено како 3, а едноставно луѓето и во тие институции треба да се потврдуваат низ работата, перманентно да покажуваат дека тие се од таа вредност, за која што оваа држава ќе вреди да се залага, ќе вреди да издвојува средства, а не еднаш за секогаш тоа да се стави и тие луѓе да изгледаат како споменици кои ќе бидат заштитени од овој Парламент. Тоа широко го отвора и мислам дека сите треба да се избориме, да го поддржиме овој закон. Меѓутоа, сега ние кажуваме дали тој ќе се спроведува. Сите закони, претстои тоа, луѓето кои што ќе го спроведуваат тоа да го спроведуваат на добар начин или да стават некакви работи кои ги толкуваат од областа на правото, а од областа на правото, тргнувајќи од самиот Парламент и некаде на друго место, секој го толкува на свој начин. Тоа е тема за која не сакам да разговарам. Тоа е тема во крајна линија за кои некои други треба да одговараат.

Во секој случај кое треба да го поздравиме и нешто, ете, некој сакаше, можам да кажам и овие 6 месеци за замаглува и во самите медиуми и во дневниот печат и луѓето од културата сите сакаа да замаглуваат, а можеби и удобно се чувствуваа во овие 7 години. Ова ќе демистифицира сите, ќе ги симне маските на многу нешта, на луѓето кои што биле и поволно се однесуваат, биле во комотна ситуација, меѓутоа ќе ги отвори сите длабини и резови кои што се такви кави што се. Не треба да бегаме од вистината каква е реалноста во тоа. Она што по мене, е за пофалба, која мене ми смета и пред транспарентното ете и донесувањето на оваа програма, што се совпаѓа со новиот начин на однесување со законот за култура, ова што го имате као финансирање. Тоа е до детали гледано и пред транспарентното.

Јас мислам дека во некои од тие работи треба да се скријат за да тие луѓе се одговорни до крај, незнам, да имаат креативност во таа работа. Мислам дека тоа сигурно не го земам за минус, меѓутоа пред транспарентност остава простор некој да го толкува пак на различни начини. Од медиумите до личностите таму да кажуваат и да прават. Тоа во секој случај мислам дека е една дилема, која што утре ќе ја потврдува времето и ние можеме од тоа да ги извлечеме позитивните страни, а другите да се стават од страна на она што ќе биде исто на забот на времето. Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Молам, дали уште некој бара збор.

Г-динот Минов има збор.

ПАНЧО МИНОВ:

Почитуван претседателе, дами и господа пратеници, почитувани министри, помошници на министрите.

Јас сакам да зборувам за една димензија на овој закон, кој што ги уредува односите на локалниот интерес во културата. Бидејќи во претходната расправа се исцрпија содржините во другиот дел на законот и би почнал од дефинирањето на локалниот интерес. Посебно е значајно покрај формулирањето на тоа што значи локален интерес во културата, делот на обезбедувањето на финансирањето на институциите кои што ќе вршат дејности од локален карактер во културата. Тука се кажува дека тие обезбедувања на средства ќе ги обезбеди со општ акт единицата на локална самоуправа, во согласност со закон.

Мислам дека ваква одредба ќе биде од катастрофално негативни аспекти и последици за единиците на локалната самоуправа и ако на пример се издвојува сега, резонирам логички, ако издвојува придонесот за култура и тој придонес за култура меѓу другите ги издвојува и односната единица на локална самоуправа. Не може кога со закон се веќе утврдени постојните извори за финансирање на редовните да кажам досегашни функции на локалната самоуправа да им се наметнува со друг закон обврска за финансирање и на институции од локален карактер во културата, а да дотичниот придонес за култура и понатаму оди за финансирање и обезбедување на средства само за така наречениот национален интерес во културата. Мора во овој закон ако се веќе предвидува, утврдува локален интерес во културата, дел, процентуален дел од досегашниот придонес што правните лица и граѓаните го плаќаат за култура мора да се, да кажам, задржи или врати во единиците на локалната самоуправа ако веќе финансираме институции во единиците на локалната самоуправа за културни дејности од локален карактер. Вака, како што е сега утврдено, фактички значи едно ослободување на Министерството за култура од финансирање на еден добар дел на институции од општински карактер, а не обезбедување од ставање на единиците на локална самоуправа да тоа го решат, а на сите ни е познато какви се состојбите со општинските буџети за покривање на постојните да кажам редовни комунални и урбанистички и други, што се основни функции, а не да се наметнуваат и други намени. Ова кореспондира и со делот на оснивачките права во кои што исто така со оснивачки акт може единиците на локалната самоуправа да формира општинска, односно градска установа од културата. Тоа да, но, без неодминливо и безрезервно мора во тоа основање да има и паралелна поткрепа и во обезбедувањето на средства кои ќе значат

финансиско поддржување на идното функционирање на тие институции од локален културен карактер.

Во оваа смисла сакам посебно да се задржам на преодните и завршни одредби. Мислам дека воопшто во досегашната расправа не беше потенцирано прашањето на некој начин национализацијата со еден специјален закон, конкретниот закон, Законот за култура, по мене, врши една национализација на објектите кои се општински, општествен имот, кој до сега се користеа за културни намени.

Имено, со односните членови од преодните и завршни одредби се утврдува дека сите објекти од културата стануваат државна сопственост. Иако претполага и утврдува општински локален интерес во културата, иако утврдува предлагачот оснивачко право за оснивање на општински или градски институции од културата, не му признава со законот, односно врши национализација прогласувајќи ги сите објекти од општествен имот што до сега се користи во културата да се државна сопственост. Нема логика и нема основа ако на пример му даваш на единиците на локална самоуправа на општините и на градот Скопје, ако им даваш оснивачки права, ако им даваш можност покрај оснивањето и се надлежни и во управувањето и раководењето со културните институции од локален карактер, несватливо е да не може тие институции што ќе останат од локален карактер да не можат објектите да бидат имот со основниот закон за локална самоуправа е признато да бидат имот на општините. Тоа на пример од општината од која што доаѓам, значи и Домот на културата и Младинскиот дом и други објекти кои што се градени или од средства од придонес, или се градени или одржувани од општински средства, или пак се градени од собирани средства од правни лица и граѓани на мојата општина, а газда, титулар на тоа станува државата Република Македонија, иако остануваат во општинска надлежност во делот на решавањето на проблемите, пред се од финансиски карактер, вработените лица ангажирани во тие институции од културата и од локален карактер, а државата поставувајќи го тоа само начелно мислам предлагачот и на надлежното министерство си го присвојува со една форма на национализација, според мене, имотот кој е безрезервно, несомнено е општински.

Значи само тој аспект децидно го утврдува се прогласува себе си за титулар, а многу начелно, со многу резерви се поставува прашањето како ќе функционираат тие институции од локален карактер, како ќе се финансираат, која ќе биде судбината на тие вработени вака недефинирано, што значи локален интерес и не утврдувајќи дека не од постојните извори што ги има локалната самоуправа, туку токму културните институции од изворите на финансирање во културата што досега се финансирале ако некоја институција треба да се финансира од културата на локално ниво, таму е изворот на финансирање и реалноста за да може да опстане. А од постојните, па тоа е однапред осудување со донесување на овој закон дека нема да има материјални средства за функционирање на тие институции од локален карактер во културата. Тоа ќе предизвика последици затварање на тие институции по општините и тие вработени ќе останат без работа. Не треба да се зборува што тоа значи за националната култура, националната програма.

Националната програма, националната култура до сега е национална култура на Скопје. Никаква дисперзија и децентрализација и до сега немаше на оние културни содржини, манифестации и форми кои се од национален интерес, што е неспорно, но било како, бидејќи е национален интерес тоа не се диспензираше и не се децентрализираше до сега по општините и затоа нивото на културата и консумирањето на културни вредности од национален интерес по општините и до сега беше под национално ниво. Нивото на културните содржини во една единица на локална самоуправа е еден до два театри во текот на годината. Објаснувањето е толку не финансираат од Министерството за култура. Ако веќе националниот интерес се утврдува, тоа е добро, мора да се утврди и да се обезбеди пред се еден преоден период на премостување во делот на обезбедувањето на услови, пред се материјално финансиски, на установите што од локален карактер ќе продолжат да функционираат по општините, а тоа со вака начелното уредување во овој закон не се одредува. Тоа да се остави. Само со општ акт да го уредуваат општините од постојните извори на средства согласно законот, се знае според законот кој ги утврдува изворите на средства, да оставаш оснивачко право со закон, а да му го негираш правото на имот на општините на тие установи итн., сметам дека ова ќе биде голем прилог на и така на истото ниво досега на културно живеење по единиците на локална самоуправа уште повеќе да замре.

Со овие интервенции, нормално и со амандмански предлози по истите мислам дека за мене е неприфатлив овој закон ако не се изврши интервенција, на до дефинирањето на тоа што значи локален интерес, да не бидат последиците и по самите институции и по вработените, а најмногу по заживувањето на културата во единиците на локалната самоуправа неповолни со донесувањето на овој закон.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Неколку збора само во однос на последните ставови искажани тука.

Националниот интерес, ако го читавте внимателно законот, ќе видите дека се реализира и на локално ниво. Локалната култура е едно, меѓутоа, националниот интерес може да го реализираат национални установи и други установи кои што се на локално ниво. Така да државата неминовно ќе учествува во финансирањето на некои од локалните установи во делот на програмите. Тоа мислам дека е нешто што и понатаму стои. Вие знаете дека оди еден процес на разграничување на сопственоста меѓу Републиката и општините, дека има еден делбен биланс по кој се прават елементи на анализа на сопственоста, иако сеуште не е до крај дефиниран типот на сопственост. Меѓутоа, се оди со анализа и ние самите во министерството правиме анализа, кои се правите сопственици на одредени објекти.

Морам да кажам дека утврдувањето на сопственоста не е така едноставна постапка, бидејќи објектите се градени во период на повеќе години, каде што имало финансирање еднаш од референдум, еднаш од помош, еднаш од буџет, еднаш од локални спонзори, еднаш од некои други спонзори итн. Па, објектот бил завршен, незавршен, предаден, непредаден итн. Во секој случај нај децидно велам дека не се работи за никаква национализација, напротив воопшто Републиката нема намера да ги задржува објектите што локалната самоуправа сака да ги добие назад.

Идејата е да се отвори процесот на преговарање, договарање и да се овозможи на локалната самоуправа активно да се ангажира и да земе во своја надлежност она што може да го земе и да го издржува. Не е обврска на локалната самоуправа да води локална култура. Тоа е нејзино право и тоа право е дефинирано во Законот на локалната

самоуправа, значи не се работи за нешто што ние и го наметнуваме на локалната самоуправа, туку го следиме Законот за локална самоуправа, што во овој ист Парламент е донесен и практично тој закон дава право на локалните власти да ја развиваат културата на локално ниво. Дали е тоа решено децидно или индиректно е речено, тоа е прашање на структурата на самиот закон, меѓутоа во секој случај цврсто стојам на определбата дека треба да се поттикнат и помогнат процесите на локалната култура.

Она што го даваме или што ќе го дадеме на, или во законот го дефинираме како национална култура, тоа е нешто што е задолжително во смисла на задолжителна обврска на државата пред граѓаните да го пружи како услуга, како сервис, како квалитет на програма. Ние во тој дел сметам дека треба да обезбедиме, и тоа го велиме во еден од почетните членови, рамномерен развој на културата по општините и да го поддржиме апсолутно тој тренд на ширење на културата. Мислам дека, сликата ни оддалеку не е црна како што ја претставивте тука, бидејќи многу наши институции живеат по градовите низ Македонија, во многу градови што не се Скопје и имаме квалитетни културни манифестации кои што ги нема Скопје, како што е Интерфест - Битола, Војден Чернотрински, Охридско лето, кое што е една најскапа манифестација и е во Охрид, не е во Скопје. Така да државата апсолутно учествува во финансирање на активности што се надвор од Скопје и не сакам да прифатам, независно од тоа што и самиот правев анализа каде се сместени институциите на културата во Македонија, дека најголем дел е во Скопје. Тука е проблемот и тука треба да одиме на дисперзија, на помагање на развојот на институции во други места итн. Не мислам дека има некој намера да им зема на градовите или на општините дел од сопственоста. Многу радо ќе се ослободиме од маса објекти ако општините се во состојба да ги издржуваат.

Она што не го пишува во Законот, тоа го имаме како концепт понатаму и мислам дека не може да го пишува во законот, а тоа е дека со локалните власти неминовно ќе мораме да влеземе во процес на преговарање околу оценките на финансирање на програмите на локално ниво, зависно од тоа кој тип на програми се нудат. Тоа е нешто што останува понатаму за втората фаза. Во секој случај трансформирањето на општествената сопственост во нешто што е национална сопственост, сопственост на Република Македонија неминовно, со оглед на законите и на времето што е променето и на новата законодавна структура е едно.

Второ, неминовно е за да можеме да поминеме навистина во процес на трансформација на културата и на објектите. Ниту, пак се работи за тоа дека постои тенденција со овој закон да се смалат работни места или да се исфрлат луѓе од работа. Неминовно е дека во наредниот период од неколку години ќе мора да дојде до трансформација и ќе мора да се види точно кој каде припаѓа и што прави точно. Тоа е еден процес кој трае и што ќе мора да се испита. И ќе мора секоја институција да помине низ тоа. Меѓутоа, мислам дека ако е целта да ги уплашиме граѓаните, или културните работници дека овој закон ќе значи катастрофа за локалната култура, или ќе значи насрно губење на работни места, апсолутно тоа не е во текстот на овој закон и тука не постои. Би сакал децидно да го кажам тоа.

Мислам дека двоенето на Скопје, Скопје како број на жители е огромен град. Да го земеме како процент од населението во Македонија, меѓутоа, мора како што велиме во членот на почетокот на нашиот закон, во членот 2 каде што велиме дека апсолутно ќе се залагаме и во член 8 точка 7, каде што велиме создавање услови за рамномерен културен развој во Републиката. Тоа е задача, тоа е национален интерес на културата во Република Македонија. На тоа мора да работи ова министерство, овој Парламент, Владата и сите релевантни фактори кои сакаат нешто да направат за оваа земја.

Според тоа, тоа мислам дека стои како една од стратемските цели и намери и на ова министерство и на понатамошниот развој на културата на Република Македонија. Значи, право е на локалната самоуправа да се избори за културни активности, право е да си развие нови форми на културни активности, не се работи за тоа дека некој сака да ги земе тие објекти, да ги национализира. Се зборува да се овозможи трансформација за да можат оние што сака локалната самоуправа да ги добие назад и да може да раководи со нив.

ХИСЕН РАМАДАНИ:

Почитуван претседателе, јас се извинувам што после министерот зедев збор, но малку задоцнив со почетокот на расправата, а сакам некои нешта да изнесам.

Мислам дека, треба да се каже дека Министерството направи голем напор во текот на ова време додека се подготвуваше Нацртот и Предлогот на законот. Прво, да ги оцени по моја оценка во вистинска смисла потребите и интересите на граѓаните од оваа област, значи за културниот подем и за културните вредности на земјата, да се обиде да најде во сегашни можни услови формулации кои што во нормативна смисла можат да се вклопат во насока кон одредено обединување на интересите и потребите на граѓаните во областа на културата. Да создаде еден амбиент во кој што во оваа област барем сите граѓани ќе се чувствуваат, така да кажам, слободни да творат и тоа творештво да го чувствуваат како заедничко творештво на сите. Имам впечаток дека такви се и интенциите на законот, односно целите на авторите што го предлагаат овој проект.

Од друга страна, мислам дека намерата на авторот е на уметникот и на установата да даде можност за креативно творење во слободни услови и во услови кога тоа треба да го доживеат, односно примаат и оние на кои што културата им е наменета со цел она да стане вредност поширока од она што е авторската цел или творечка намера на човекот. Се разбира дека законот не можел сите прашања во моментот да ги опфати и не му била целта, затоа што дел на законот е тоа дека за остварување на целите поставени и со законот треба да се донесе уште еден многу важен документ од оваа област, а тоа е, како што е наречена национална програма за културата. И јас да имав можност сега да расправам повеќе би имал тема за тој документ да расправам отколку за законот, но мислам дека он во себе ја обврзува заедницата, државните институции и јавноста сега по содржајно да размислуваат за културните проблеми на поширок план, кој беа изнесени и овде во дискусијата, за да се дефинираат поблиску целите и задачите во програмата за развој на културата. Еве на пример, мора да биде цел на културниот развој на Македонија да се изедначат одредени диспропорции во културната сфера, кои што се наследни историски, условени и некои инертности, меѓутоа пропулзивно културата мора да се стимулира постојано во државата и тоа во сите сфери и за целиот плуралитет културен на нашето битие, на општественото битие во Македонија.

Во таа смисла и програмата и законот треба да бидат насочено кон тоа. Што е можно побрзо и поефектно да се елиминираат и намалат диспропорциите што постојат во

културната сфера. Мислам дека, овде се сите образовани луѓе и нема потреба од некоја си поблиска детализација на некој дел од ова што сакам да го кажам, но мислам дека програмата не ќе биде полна и не ќе ја постигне целта што ја бара законот, доколку во овие финеси на потребите и на интересите долгорочни и краткорочни не навлегува кога она сама ќе се дефинира на база на законот.

Второ, мислам дека законот се обиде и ја надмина онаа наша дилема присутна уште во фазата на проектирање на законот. Ја разбираме ли сите подеднакво интенцијата на поимот национална култура. Сме ли веќе созреани нејзе да ја сфаќаме како збир или вкупност, интегралност на културата што се создава во Македонија. Јас знам законот и намерите на законодавецот се тие, но сакам тоа да го поставам како еден амбиент да стане во Републиката, дека тоа го подразбираме сите и така ќе настојваме да го остваруваме и низ создавање на институциите и низ развојот на институциите и низ програмите на секоја институција и на секој уметник што ќе го има во оваа Република како уметничка, творечка задача во своето остварување. Мислам дека, таа задача на министерството и на сите чинители во Републиката останува како трајна, а особено на уметниците, на установите и на Министерството за култура кое што треба во оваа област постојано да биде во тренд.

Друго, на некој начин мораме да се бориме и со програмата и со законот. Законот тоа во некои делови го има како интенција, да се надмине евентуалната разлика во одговорноста према културното творештво помеѓу националните институции и локалните институции. Премногу сме навикнати дека националните институции, односно општо државните мора да ствараат, тоа е така, треба најврвните културни достигнувања да се поттикнуваат, но со тоа и националните институции, државните да не ги потценат културните вредности што можат да ги ствараат локалните институции, но и со нивна поддршка и помош. Не можеме да правиме реска разлика во оваа мала Република помеѓу тоа што е државна институција, културна бранша и она што е локална по некои творечки можности што треба да бидат заеднички.

Мислам дека, Министерството исто така е должно да стимулира содејство, соработка помеѓу едните и другите институции, бидејќи е тоа битно. За она што министерот се залага, јас "врско" го поддржувам, за омасовување на културата, за едно општо културно творештво, културно доживување и културен живот во Републиката. Тоа може да го направат само во заедница, ако во оваа акција се вклучени и сите локални уметници и сите локални институции заедно со министерството. Во оваа смисла го поддржувам Предлогот на законот.

НАУМ СИМЈАНОВСКИ:

Почитуван претседателе, се јавувам по втор пат. Во мојата дискусија го повикав ресорниот министер на еден дијалог во однос на прашањата кои ги поставив за она второ и трето ниво за областа на културата и делувањето во културата, но несомнено, очигледно, не беше прифатен тој отворен дијалог кој го нудам, а единствен можен начин е, ценам јас како пратеник, преку оваа говорница тоа да го остварам, а не преку другите институции како што некои претежираат пишување писма итн. Ценам дека ова е најадекватен, но тоа е тоа и бидејќи мојата дискусија ја препратив, ценејќи дека ќе биде надоградена, морам да истакнам уште два елемента.

Се залагам за градење на културен систем на мојата држава РМ, а не национална култура. Тоа е нешто далеку посодржајно, потемелно, бидејќи системот како систем се гради, се надоградува и што е најбитно тој треба да функционира. И само тој принцип е оној правиот и вистинскиот, за да биде темел на нешто далеку повозвишено. А она највозвишеното, што за жал овде не го слушнав ниту еднаш, а морам да го спомнам, тоа е етиката во културата. Кратењето на таа етичка култура, а тоа е подигнување на поединецот и целото друштво до тоа да му станат, да му бидат идеали правичноста, вистинитоста, човечноста и взаемното почитување. Ценам дека вашите ограничувања човечки како министер во култура, заради икс причини нема да ги посвежат вашите културни и уметнички вредности како индивидуа кои ги имате, а ги истакнавте во своето 25-годишно несомнено вредно културно творење, овие крајни постулати, етички постулати, барем како поединец, инволвиран во тој културниот систем на Македонија, ќе придонесете барем малку од малку да станат прифатливи и за поединецот и за целово друштво.

За жал, во овој момент ценам дека и правичноста и вистинитоста и човечноста и взаемното почитување не се оние темелни вредности, ги нема, напосто ги нема во ова постоење на РМ. Мислам дека, со една взаемна работа, а и ние како политичари, како политички партии вклучени во културниот систем заедно ќе придонесеме овие вредности да ги подигнеме на она ниво кое го заслужуваат.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-динот Унковски, министер за култура.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Знаете како, за разлика од вас, се воздржав од тоа да говорам за личните квалитети и за квалитетот на вашата дискусија, а вие се впуштивте да ме оценувате како личност, иако за себе не говорев, тука на ова место. А и претходната ваша дискусија, која со голем напор ја следев за да разберам точно што зборувате, рековте дека сакате со мене вербален дијалог на пауза. Децидно така беше речено.

Значи, јас чекам пауза, ви стојам на располагање - апсолутно за сите прашања што сакате да ги продискутираме. Бидејќи нема пауза, немаше ни вербален друг дијалог. Така што тоа е проблемот, инаку, не дека избегнуваме.

А што се однесува до вашата напомена дека немаме етичка култура, тоа навистина не е предмет на овој Закон. Законот се вика како што се вика, Закон за културата и се бави со еден сегмент што го дефинираме дека е интерес на тој Закон. Значи тој воопшто, ако го читате внимателно ќе видите, воопшто не се бави со дефинирање на културата генерално. Тој се бави само со опсегот, со еден круг што овој Закон ќе се обиде да го покрие за да може да се работи правно нормативно итн.

Значи, ви стојам на располагање за било каква дискусија и вербална, како што рековте надвор, можеме да седнеме да поразговараме и многу радо ќе ви одговорам на прашањата кои тука ги потегнавте.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Реплика за г-дин Симјановски.

НАУМ СИМЈАНОВСКИ:

Во секој случај позитивистичка реплика ќе биде. Тој отворен дијалог го покренав во однос на прашањата за онаа втора и трета димензија за културата, која и самите вие

рековте дека не е предмет на овој Закон. А всушност, целата таа етиологија на оваа дискусија е за културата како поим. Овој Закон и вие самите со својата дискусија сега тврдите дека не се опфатени сите елементи од културата. Моето покренување на проблемот беше овој закон да гласи Закон за институциите на културата Тоа е техника на спроведување на културата. А културата како далеку по возвишен поим, мислам дека на одреден начин со вашата реплика и со оваа мојата се усогласивме на некој начин. А кој колку не разбра, тоа им го оставаме на колегите, а мислам дека взаемно доволно се разбравме. Така што мојата дискусија во која ве повикав на дискусија беше само во однос на името, а повикувањето за разговор за оваа надградба во културата, тоа беше поводот за повикување на Вас како личност на оваа говорница.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Г-дин Андов има збор.

СТОЈАН АНДОВ:

Г-дине претседателе, г-дине министер, драги колеги, сакам уште еднаш да го истакнам ставот на пратеничката група на ЛДП, дека најголемиот дел од забелешките и предлозите и сугестиите што ги имаше таа пратеничка група се вградени сега во Законот и Пратеничката група нема концептуални забелешки на Законот, ја поддржувам оваа концепција на национална култура, го поддржувам системот на институциите кои се предлагаат, рамките и основите по областа на културата.

Што се однесува до дијалозите, се разбира културата, дијалозите, општењата, струењата, се основен инструмент во културата и ќе ги има, мислиме дека тој дел од расправата за нашата Пратеничка група е завршен и ние ќе го поддржиме Законот.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-дин Томислав Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Почитуван претседател, почитувани министри, почитувани колеги пратеници, јас лично и во име на Демократската партија на Македонија, ќе ве потсетам дека дадов безрезервна поддршка на потребата од донесување на ваков сложен и одговорен закон и нема причина таа поддршка да не ја искажам и денес.

Мислам дека, конечно добивме еден закон за кој многуте коментари, многуте критики треба да ги сметаме како нешто позитивно. Значи, Законот предизвика интерес и се работи објективно за она што е нај хетерогено, нај сложено, нај чувствително, тоа е културата. Во сето тоа да се вгради една регулатива јас реков дека е и храбар и одговорен потез и денес министерот мора да биде задоволен од сите наши дискусии, без оглед на одредени забелешки кои значат само шанса за подобрување или актуелизирање на работи кои објективно можеби и во оваа фаза, па дури и овој степен на она што значи не доуреденост на државата, прашање дали можеше да се постигне нешто повеќе. Недостатокот на уште неколку, како што стои во материјалот системски закони, сигурно ограничуваа практично да ја има министерот регулирано целата дејност што значи култура.

За разлика од некои, мене особено ми е прифатливо она што значи во членот 8 услови за достапност на граѓаните до културни вредности и нивно масовно користење, потоа обезбедување услови и заштита на културниот идентитет на граѓаните од различно етничко потекло, што беше дискутирано, значи се обезбедува, дури се посочува такво нешто дека ќе биде стимулирано и поддржано и мислам дека воопшто не треба да бегаме од она што значи оригиналност во овој Закон, што е иманентно на сите закони од ваква сфера во сите држави, а тоа е национален интерес, национална програма, национални вредности итн., со сите оние работи што значат еден национален идентитет и негово интегрирање во европски и светски текови.

Мислам дека, точно сите ние увидуваме дека најлесно оружје за РМ во она што значи афирмирање на историскиот континуитет, потекло, вредности, точно е културата. Затоа имавме примери на кои можеби и ние тука честопати гледавме со една резерва, но мразот се проби и тие афирмирања на македонската култура продолжуваат во континуитет. Тоа е она што е многу важно, без да се вклучуваме во јалови дискусии колку Македонскиот јазик е стар, како потекнува, како е создаван, како напредувал, како се усовршувал за да го достигне ова денешното обликување на еден службен литературен јазик како еден сегмент.

Беа споменати многу работи кои веројатно и праксата и иднината ќе ги до финализира, ќе ги до регулира. Сигурно припадноста на објектите дали на локалната самоуправа или Министерството, нивната големина прво физички како објект, а тоа значи нивната вредност, каде пред се се мисли на домовите на култура, кои се практично седиште на културното живеење во градовите надвор од Скопје. Понатаму, ние имаме сега и нови единици на локалната самоуправа, и таму постои една динамика, постои една раздвиженост на подзаборавени објекти, домови вградени со разни средства, како што рече министерот, во разни времиња, за разна намена и тука постои една позитивна енергија и амбиција тие да станат локален интерес, каде барем еден дел од она што значи културни потреби ќе се реализира. Во таа насока сигурно дека мораме и да проговориме и да сугерираме во она што значи идно обликување на овие објекти. Ги споменуваме многу често домовите на културата. Се додека нивното финансирање и опстојување е проблем можеби број 1, затоа што во големите градови, во неколку, дејности и активности не недостигаат. Фалат средства но многу е непријатно ако еден дом на културата, а така најчесто е во сите градови, претставува центар на културни збиднувања. Честопати ги имаат и нај атрактивните локации во градовите, таму на ударно место, обично до влезовите поради финансиски причини и потреби вас ќе ве дочека некоја терцијална или не знам која дејност, која нема врска со културата.

Многу непријатно чувство, влегувате на главен влез вас ве пречекуваат мотори, автомобили, намештај, туристичка агенција итн. Дури непријатно се чувствувате и на активностите кога доаѓаат, особено изложби и други активности со сето ова. Не сум против рационално користење на просторот. Напротив, меѓутоа, ако веќе одиме кон нешто што значи регулатива и кон нешто што значи регулирање на позицијата на овие објекти, мислам дека малку треба да се размислува во насока на овој начин, сакале или не сакале, мораме да признаеме дека се девалвира и дејноста во тие објекти, не само поради нивното име, домови на културата, театри итн.

Мислам дека, овие дополнителни дејности кои значат сигурно неопходни извори на приходи треба да бидат сепак повнимателно избрани и да бидат повкусни со оглед на амбиентот кој треба да го изградуваме во овие домови, во кои ќе се одвиваат културните дејности итн. Не мора сигурно тој да биде озаконет, не мора да биде правило, но треба да

се сугерира и можеби во таа насока ќе биде добро ако по значајните објекти бидат под капата на Министерството, значи под капата на Државата, така што во таа насока ќе може по усогласено да се задоволат сите потреби и сите интереси.

Инаку, сметам дека овој Закон внесува не само регулатива туку и нешто друго, внесува едно освежување во оваа дејност. Сигурно дека еден комодитет и мир, па дури и пајажина што ја видовме, нели и нешто што не сакаме да го видиме, веројатно со самото донесување на овој Закон ќе иницираме, ќе охрабриме многу повеќе и само иницијативи на луѓето кои живеат за културата и живеат од културата, затоа што повеќето од нас сме консументи на културата и културните дејности.

Уште еднаш искажувам поддршка со желба овој Закон да се надоградува и веројатно во амандманска расправа, она што е можно, што значи и негово подобрување, да биде усвоено.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-динот Арсовски.

БРАНКО АРСОВСКИ:

Ние претставниците на Социјалистичката партија, односно Пратеничката група сакаме да бидеме рационални и од името на Пратеничката група сакам да го кажам мислењето.

Бидејќи ние како пратеничка група на Социјалистичка партија го разгледавме овој Закон, со посебно внимание на посебна седница, го разгледуваа и нашите комисии кои што се задолжени за оваа сфера и морам да кажам дека оценката во смисла на содржината и композицијата на Законот и она што го разрешува, мислам дека имаме една висока оценка.

Сметаме дека, Министерството направило се овој Закон на еден квалитетен начин да ги регулира односите во културата и му изразуваме една посебна благодарност што успеа после 4 години една историја на овој Закон, гледање од аспект на сите фази, еве денес расправаме по истиот и мислам дека е добро во овој пратенички состав да го донесеме.

Така што во таа смисла лично сметаме дека со Законот не можеме да ги разрешуваме сега до крај проблемите, бидејќи ние расправавме по еден сериозен материјал што го поднесе Министерството за култура и тогаш сите ги кажавме проблемите. Меѓутоа, ова што го предложивме како пратеничка група во претходната расправа, гледам дека министерот ги имал предвид, ги сместил во содржината. Тоа е добро и ние како партија го поддржуваме донесувањето на овој Закон, со идеја да има и своја практична вредност. Дај боже да ја подобриме културата и мислам дека ако имаме добра култура, добро ќе се развиваат и економските и спортските и образовните итн., бидејќи културата е спрега на сите овие дејности.

Уште еднаш благодарам, со голема поддршка на Законот од Пратеничката група на Социјалистичката партија.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Молам дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отварам претрес по текстот на Предлогот на законот.

Законодавно - правната комисија поднесе амандмани на член 17, член 32 за заменување на ставот 1, се додаваат нови ставови, член 41 став 3 и член 80 став 1 и 2, член 81 став 3, член 83 став 2, член 84 за менување на точката 9, член 86 став 2, член 87 став 1, член 90 точка 5 и 9, член 96 и на член 97 став 2, со кои се согласил претставникот на Владата и тие се составен дел на текстот на Предлогот на законот.

Комисијата за култура поднесе амандмани на член 4 став 1, член 8 став 2 за менување на точката 8, член 13, член 64 став 3, член 67 за додавање нов став 2 по ставот 1, член 73 став 2 и на глава 5 за додавање нов оддел 4 по одделот 3, со кои се согласил претставникот на Владата и тие се составен дел на текстот на Предлогот на законот.

Пратеникот Сали Рамадани поднесе амандмани на член 11 став 1 и 2, член 25 став 2, член 30 став 2, член 31 став 1 и 2, член 35 став 2 и 3 и на член 90 став 1, 2 и 3, по кои Владата не се произнела.

Пратениците Џеладин Мурати и Мерсел Биљали поднесоа амандман на член 8 став 2 точка 5, по кои Владата не се произнела.

Во меѓувреме пратениците Аце Коцевски, Владимир Станковски, Слободан Даневски, Љупчо Мешков, Николина Трајановска, Славчо Чапов, Илија Каров, Димитрија Поповски, Петар Талимџиоски и Кире Видимче поднесоа амандман за менување на насловот под 3.2 Совет на култура за менување на член 11, член 28 став 3, член 29 за менување на став 3, членовите 29, 34, 37, член 39, член 32 став 1 и на член 36 за додавање нова точка 5 по точка 4, по кои Владата не се произнела.

Пратеникот Димитар Трпеноски поднесе амандман на член 30 точка 1 и за менување на точка 2, по кои Владата не се произнела.

Можеме ли да расправаме по амандманите?

Дали имаме кворум?

Да се повикаат пратениците да влезат во салата.

Отворам претрес по амандманот на насловот на "3.2 Совет на култура", поднесен од пратениците Аце Коцевски, Владимир Станковски, Слободан Даневски, Љупчо Мешков, Николина Трајановска, Славчо Чапов, Илија Каров, Димитрија Поповски, Петар Талимџиоски и Кире Видимче.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Во врска со предлогот да се промени насловот од "Совет на култура" во "Совети за култура" не можеме да ја прифатиме оваа промена, бидејќи сметаме дека треба да има еден совет за култура, а во другите дејности и области ќе има одбори или комисии, или други форми на организирање.

Така што овој амандман не го прифаќаме.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

ВЛАДИМИР СТАНКОВСКИ:

Јас сепак би констатирал дека со овој амандман доколку не го прифаќа министерот отпаѓаат и другите амандмани кои се во врска со формирањето на Совети за култура како стручни и советодавни тела. Значи, фактички инсистираме на тоа, бидејќи Вие инсистирате на еден совет кој би бил единствено тело, ние предлагаме тоа да бидат по дејности. Значи, на некој начин да ја прошириме и да дадеме повеќе акцент на стручноста.

Овде вака како што се предлага во законот се сведува еден совет, министерот е тој кој раководи со тој совет, по еден претставник од секоја дејност и мислам дека практички професионалноста, стручноста нема да дојде до израз, туку ќе дојде до израз гласачката машина во советот, нормално и улогата на министерот.

Затоа, од тој аспект сакаме во сите сфери на културата како што се набележани во амандманот да имаме совети, каде што би се одлучувало на еден професионален начин.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Немаме големи разлики во идеите, прашањето е како ќе се викаат работите.

Ние сметаме дека еден Совет за култура е доволен, а ако го погледнете член 11 став 4 ќе видите дека пишува: министерот за култура може да основа и други стручни и советодавни тела, како и да именува надворешни соработници како одговорни лица за реализација на одделни проекти во областа на културата, делегирање продуценти и слично.

Така што, на некој начин тоа е опфатено и затоа мислам дека ова не треба да се прифати.

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитуван министер и останати претставници на Министерството за култура, почитувани дами и господа, јас мислев да се јавам по следниот амандман, бидејќи суштината е во следниот, меѓутоа бидејќи се јави мојот колега Станковски да објаснам.

Во првата фаза на законот јас го изнесов ставот на ЛДП во врска со формирањето на Советот за култура. Притоа изнесов размислување дека формирањето на Советот за култура може да биде според прво, од правно - технички карактер, бидејќи Владата е недоследна во својот пристап, имено во претходната Влада се случи, претходниот министер за надворешни работи г-динот Фрчковски да формира дипломатски совет, а притоа да нема законска регулатива.

Што значи, се поставува прашањето дали формирањето на Советот мора да биде задолжително предвидено со закон за култура, доколку тоа го прави министерот за култура или може да се направи со интерен акт на министерот за култура. Се разбира хендикеп е што не е донесен законот за Владата и законот за органите на државна управа.

Второ, беше самата суштина за постоење на тој Совет. Тогаш изнесов размислување дека Советот за култура така како што е предвиден да биде избран од Министерството, а не од Собранието на Република Македонија, како што е Советот за радиодифузија, односно со вакви ограничени овластувања како што ги има сега, а не со поширок обем на овластувања што би ги имал доколку би бил избран од Собранието на Република Македонија, може да се претвори во параван зад кој би се сокривала одговорноста на министерот, не зборувам за овој министер, туку за сите следни министри, затоа што ова е трајна категорија, за своите евентуално погрешни потези влечени во областа на културата, одговорноста и вината да ја префрла на Советот, кој е составен од компетентни луѓе од областа на културата.

И третото размислување, јас се согласувам со министерот, се разликуваме во нијанси, поаѓајќи од тоа дека од Министерството се решени да се формира таков Совет. Размислувањето на ЛДП оди во правец дека можеби подобро решение е наместо еден Совет за култура да се формираат повеќе Совети за култура по дејности, од следните причини. Советот вака како што е замислен и предвиден би бил составен воглавно од по еден претставник од секоја дејност од областа на културата. Некаде може да се случи да има да речеме и двајца, меѓутоа воглавно ќе биде составен од по еден претставник. Што значи дека во советот за култура не може да се обезбеди плуралност на размислувања, различни идеи, нудење на алтернативни решенија за тоа во кој правец треба да му се даваат совети на министерот, како да се разрешуваат проблемите во областа на културата и дека поединци да речеме еден човек ако има од театарската уметност ќе го има тој монопол во име на театарциите во Македонија да му сугерира совети на министерот за култура без притоа да биде тоа став да речам на поширок круг на луѓе од таа бранша од дејноста на културата во Република Македонија.

Од тој аспект ние предлагавме дека е можеби и по паметно решение да се оди со формирање на повеќе Совети за култура, без да има обврска државата да ги плаќа за нивната активност, или таа цена би била многу пониска ако се оди од материјалниот аспект, а притоа би се добило повеќе во квалитет, затоа што поголем круг на луѓе, по пет луѓе од секоја област би можеле секогаш да дадат по креативно, по конструктивно и подобро решение, односно совет на министерот за култура, како би требало да речам концепциски или глобално да се води политиката во областа на културата во наредниот период. Едноставно тоа се разликите по размислувањата. Немаме некои стратешки поинакви размислувања.

Бидејќи нема расположение да се прифати, мислам дека нема потреба ниту да се гласа, го повлекувам амандманот. Го повлекувам и следниот амандман.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Значи и следниот амандман е повлечен.

Отворам претрес по амандманот на член 8 став 2 точка 5, поднесен од пратениците Џепадин Мурати и Мерсел Биљали.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Владата го прифаќа овој амандман.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Отворам претрес по амандманот на член 11 став 1 и 2, поднесен од пратеникот Сали Рамадани.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Овој амандман Владата не го прифаќа, затоа што смета дека нема потреба да се додаде зборот "национална", бидејќи веќе денеска говоревме на кој начин го разбираме националниот интерес во културата, а не националната култура како што овде беше речено.

Според тоа, Владата не го прифаќа овој амандман.

САЛИ РАМАДАНИ:

И денеска кажавте доста, само сепак, ништо не рековте. Националното во Македонија постои, националностите исто така и албанците се здрави и живи и не е важно

тоа дали оваа Влада ќе прифати нешто, или не. Главно јас да го кажам моето. А една стара народна поговорка ја читав на едно лошо место вели: “Јас сум должен да си ја кажам вистината, а не и да ги убедувам другите во тоа“. Меѓутоа освен тоа што е речено во краткото образложение уште би додал сепак на кратко за овој амандман, дека се интервенира за доследно спроведување на уставните и законските одредби, вклучувајќи ги и меѓународните правни норми и конвенции треба да се додаде и ова. Не е спорно тоа дека во Министерството за култура цитирам: “се основа Совет како стручно и советодавно тело на министерот за култура“. Тоа е добро и треба да биде така.

Туку спорно е, дискутабилно неоправдано, апсурдно, чудно, несфатливо, па и злонамерно е тоа што при ваков состав треба да се води сметка и за националната застапеност на тој Совет, бидејќи не само што на овој начин ќе се сочуваше рамноправноста на претставувањето на сите национални колективитети кои живеат во Република Македонија, туку советот, министерот, Министерството и Владата ќе бидат по ефикасни на тој начин, по компетентни за обавување на својата функција и во сферата на културите, бидејќи само припадниците на разните национални припадности ги познаваат постручно, подлабоко, посестрано проблемите и специфичностите на својата националност, бидејќи тука е во прашање и познавањето на јазикот традицијата, културното богатство на минатото, менталитетот, обичаите итн. Со тоа државата само добива, а ништо не губи.

Меѓутоа, какви сме, такви сме. Тоа се однесуваше на став 1 на овој член. Исто, или слично е и кога се работи за ставот 2, односно за составот на Советот за култура кој се предлага да биде составен од претседател и најмалку 10 членови што ги именува министерот за култура, по принцип на стручност, компетентност и рамноправна застапеност на сите сфери на културата за време од 4 години, крај на вашиот цитат. Секој обичен граѓанин и тука ќе забележи дека нешто фали и тука не се запазува принципот на националната припадност на сите сфери на културите, односно воопшто не се спомнува и тоа ќе има дефекти и последици од исти причини како што е изнесено претходно.

Заради овие причини, предлагам овој состав на овој дом оваа аномалија на предлагачот да ја изгради и догради.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (2 пратеника).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 25 став 2, поднесен од пратеникот Сали Рамадани.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Во членот 25 имаме 3 става и практично Владата дава согласност на Статутот, а Собранието дава согласност на проширување на дејностите. Мислевме, дека е заради практичност, експедитивност и егzekутивност, дека е неопходно Владата да биде носител на таа активност.

Затоа овој амандман не можеме да го прифатиме.

САЛИ РАМАДАНИ:

Да, господа, но јас не сум член на Вашата Влада, ниту би сакал. Јас сум член на овој дом и пратениците ќе гласаат и би требало да гласаат за овој амандман. Нормално е дека членот 25 став 1 цитирам: “националната установа од областа на културата има статут со кој се уредува работата и организацијата на установата и обезбедувањето јавност на нејзината работа“. Меѓутоа, додава, не сватливо е и тоа дека согласност треба да дава Владата на Република Македонија. Тоа вака не беше досега. И согласноста за статутите на разните организации и установи за овие еве веќе четири години ја даваше овој дом, а не Владата. Па од овој случај под наводници изгледа дека ќе имаме пред себе еден преседан, лимит.

Поради овие причини јас предлагам да остане како што беше и досега и за Статутот на националната установа, по вашето од областа на културата, согласноста да ја дава Собранието на Република Македонија.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали уште некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (2).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 28 став 3, поднесен од пратениците Аце Коцевски, Владимир Станковски, Слободан Даневски, Љупчо Мешков, Николина Трајановска, Славчо Чапов, Илија Каров, Димитрија Поповски, Петар Талинџиоски и Кире Видимче.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Владата го прифаќа овој амандман.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Отворам претрес по амандманот на член 29 за менување на став 3, поднесен од пратениците Аце Коцевски, Владимир Станковски, Слободан Даневски, Љупчо Мешков, Николина Трајановска, Славчо Чапов, Илија Каров, Димитрија Поповски, Петар Талинџиоски и Кире Видимче.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Владата не го прифаќа овој амандман, бидејќи имаме дејности во културата каде што не постои школување, да речеме за високо образование, како што се бара тука, така да мислиме дека со тоа би се ограничиле некои можности за раководни работници.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Суштината на амандманот е во законот да се предвидат општи услови за директорите на националните институции и при тоа да се наведе дека директор не може да биде избран граѓанин кој нема завршено високо образование и кој нема најмалку пет години работно искуство во областа на културата, односно во дејноста за која би требало да биде избран.

Јас би го поддржал мислењето на министерот, само доколку ние имаме такви кадри во РМ кои немаат завршено високо образование, а се квалитетни и заслужуваат да бидат избрани за директори на национални институции. Во спротивно, мислам дека не би било во ред.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали уште некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (8).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на членовите 29, 34 и 37 поднесен од пратениците Аце Коцевски, Владимир Станковски, Слободан Даневски, Љупчо Мешков, Николина Трајановска, Славчо Чапов, Илија Каров, Димитрија Поповски, Петар Талинчиоски и Кире Видимче.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Владата го прифаќа овој амандман.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Отворам претрес по амандманот на член 30 точка 1 и за менување на точка 2, поднесен од пратеникот Димитар Трпеновски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Овој амандман Владата не го прифаќа, бидејќи веќе е обезбедено три месеци пред истекот на мандатот да мора да се именува, што значи дека ќе биде најмалку четири месеци пред тоа.

Така да тоа е обезбедено во законот и затоа не се прифаќа.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (Никој).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 30 став 2, поднесен од пратеникот Сали Рамадани.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Истиот принцип од пред малку каде што веќе говоревме Влада да се замени со Собрание, Владата не го прифаќа овој амандман.

Дали некој друг бара збор ? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (1).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 31 став 1 и 2, поднесен од пратеникот Сали Рамадани.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Владата не го прифаќа овој амандман.

Дали некој бара збор?

САЛИ РАМАДАНИ:

Некои амандмани се слични како што е претходниот, неморав да го бранам.

Меѓутоа, за овој има нешто повеќе да се каже. Надлежноста која му се дава на директорот на националната установа, како инокосен орган за да распишува конкурс за уметнички, односно програмски директор, се преголеми овие надлежности и пре потенцирани. Додека за многу надлежности не се согласувам да и се препишуваат на Владата, односно ресорното министерство.

Во оваа прилика сакам исто така да бидам објективен и сметам дека токму овој конкурс треба да го распишува Министерството за култура. Значи јас сум на ваша страна, вие сте против себе, во овој случај, затоа не го прифативте амандманот, како и во исти и слични прилики, бидејќи тоа треба да биде по стручно и по квалификувано, а тоа значи и по објективно. Значи во идната Влада која треба да распишува конкурси, а имам доверба дека ќе добиеме добра Влада.

Што се однесува до ставот 2, исто нема никаква смисла цитирам: "Управниот одбор на националната установа го именува и разрешува уметничкиот, односно програмскиот директор на Предлог на директорот". Тука предлагаме и интервенираме најсериозно и ова именување и разрешување го извршува Собранието на РМ, како и во други вакви и слични случаи, затоа што имавме полно случаи досега.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор ? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (1).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 32 став 1, поднесен од пратениците Аце Коцевски, Владимир Станковски, Слободан Даневски, Љупчо Мешков, Николина

Трајановска, Славчо Чапов, Илија Каров, Димитрија Поповски, Петар Талинчиоски и Кире Видимче.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Јас би предложил амандманот VII и VIII да се погледаат заедно, бидејќи амандманот VIII ќе биде прифатен и тој директно влијае на амандманот VII.

Предлагам во амандманот VII да се брише втората реченица и да се усогласи што амандманот VIII понатаму го предлага.

Значи амандманот не се прифаќа.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака?

Предлагачите го повлекуваат амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 35 став 2 и 3 поднесен од пратеникот Сали Рамадани.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Овој амандман не се прифаќа.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој бара збор?

САЛИ РАМАДАНИ:

Вие од исти причини не го прифаќате, а јас од исти причини го бранам овој амандман, нормално само нешто би додал на она што беше речено.

Овие амандмански интервенции се слични со претходните т.е. ние предлагаме Управниот одбор како орган за управување со националната установа, да не го именува и разрешува Владата, туку Собранието на РМ. Иста грешка, иста интервенција, исти проблем, иста одбрана.

Што се однесува пак до принципот врз кои се менуваат покрај стручноста, потенцирам и компетентноста, ништо не би сметало да се додаде само еден збор. Предлагаме да се води сметка и за националната припадност на членовите на Управниот одбор на националната установа. Во спротивно тоа би се злоупотребувало и нема да има крај.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (3).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 36 за додавање нова точка 5 по точката 4, поднесен од пратениците Аце Коцевски, Владимир Станковски, Слободан Даневски, Љупчо Мешков, Николина Трајановска, Славчо Чапов, Илија Каров, Димитрија Поповски, Петар Талинчиоски и Кире Видимче.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Овој амандман го прифаќаме и истовремено предлагам во извештајот на ЗПК да се брише ставот 2 од член 32, каде што пишува "директорот по предлог на ументичкиот односно програмскиот директор итн.", целиот став да се исфрли од Законот, а да остане овој амандман што го предлагаат групата пратеници, бидејќи влегуваме во контрадикција.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Добро. Отворам претрес по амандманот на член 39, поднесен од пратениците Аце Коцевски, Владимир Станковски, Слободан Даневски, Љупчо Мешков, Николина Трајановска, Славчо Чапов, Илија Каров, Димитрија Поповски, Петар Талинчиоски и Кире Видимче.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Владата го прифаќа овој амандман.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Отворам претрес по амандманот на член 90 став 1, 2 и 3, поднесен од пратеникот Сали Рамадани.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Владата не го прифаќа овој амандман.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој бара збор?

САЛИ РАМАДАНИ:

Се знае зошто не го прифаќа. Значи Владата и понатаму има потреба за пари. Оваа моја амандманска интервенција нема, како и повеќе пати досега, но не и секогаш, никаква врска со националната припадност т.е. само за албанците туку за сите граѓани на РМ, без оглед на претходното. Имено, правно лице или одговорно лице кога ги прекршува уставните, законските и статутарните одредби, треба да сноси и соодветна одговорност. Тоа е сосема нормално. Зависи каква одговорност. Може да биде материјална, формална и морална. Но, бидејќи културните установи секогаш имале проблеми со материјално - финансиските недостатоци и недоволно финансирање или самофинансирање, би требало да се побара и пронајде некој друг модус, а не само парична казна. Меѓутоа, ако нема друг посоодветен излез, затоа тогаш предлагам помали па дури симболични парични казни. За вас сигурно е чудно, така мала бројка, ги бришам вашите високи бројки и се определувам за минимум. Но, тоа е во корист на граѓаните на РМ и на културните установи. Бидејќи се работи за дел кој има некоја логика, не е баш така без ништо, од најсовесните луѓе, групи и поединци и со помала парична казна, тоа не е кражба туку грешка која може да биде и од

објективни причини, мора да се постигне потребниот ефект за не повторување на прекршочни дејанија. А казната не е само по себе цел, туку има цел нешто да се постигне. Ако се постигне може да се постигне и со помала казна и без никаква казна. Мојот придонес во тој поглед е скромно рационален, разбирлив, потенцијален и ефективен, секако. Барем овој амандман требаше да се прифати, ако не од претставникот од Владата, би требало да се прифати барем од овој дом. Тоа не е замена, не е за интерес за албанците, туку за цела Република.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (1).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Во меѓувреме пратеникот Аце Коцевски поднесе амандман за додавање нов поднаслов и нов член 60 по членот 59, по кој Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот за додавање нов поднаслов и нов член 60 по членот 59, поднесен од пратеникот Аце Коцевски

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Овој амандман не го прифаќам, односно не го прифаќа Владата, а би сакал да дадам мало објаснување.

Сметам дека меѓународната култура треба да најде едно свое специфично место. Меѓутоа, како што знаете, закон за органи на управа итн. тоа се во процедура. Можеби таму ќе се дефинираат тие работи. Дали тоа ќе биде посебен сектор во Министерството за надворешни работи, или ќе остане во културата е веќе прашање на понатамошни разговори. Во моментот овој закон е закон за културата, тој не се занимава со внатрешната организација на Министерството ниту пак мислам дека треба да се занимава во моментот.

Од тие причини овој амандман не можам да го прифатам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-домпт Аце Коцевски.

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Искрено да ви кажам, не очекував да биде прифатен амандманот.

Меѓутоа, целта ми беше да укажам на една многу важна работа која, за жал не е третирана во вој закон. Можеби требаше должно внимание да му се посвети на тоа, да речам во воведното излагање.

Мислам дека културата на македонскиот народ и националностите кои живеат во РМ била најуспешен амбасадор во изминатите децении за претставување на РМ и нејзина промоција во странство. Се сеќавате вие на Комисијата т.н. Комисија за културни, врски со странство чии претседател беше г-динот Матеа Матевски Веројатно во овие новонастанати услови е помодерно тие институции да се викаат дирекции. Во таа смисла беше и мојот предлог, со цел да укаже на потребата, министерството за култура да води грижа за овој сегмент од претставување на македонската култура во странство.

Бидејќи, навистина, не е донесен статутот на закони од сверата на државната управа, делумно држи образложението на министерот Унковски, иако ние имаме случаи во други министерства да се формираат дирекции без да има законски основ во таа смисла како внатрешно ќе биде организирана работата во Владата на РМ: Во таа смисла и го повлекувам амандманот, ценејќи го образложението на министерот.

Бидејќи е направена една техничка грешка, би го замолил претседателот на Собранието, да не губиме време, амандманот е даден во постапка, направен е технички пропуст во чукањето на материјалот, каде што беше зборот "именување" да се замени со "избор", испуштено е и да се додаде дека тоа се случува со членот 31 став 2 и членот 33 став 1. Не мора да чекаме, може да се прифати тоа како интервенција, за да немаат проблем после лекторите кога ќе го средуваат текстот на законот.

И бидејќи нема потреба повеќе да се излегува на говорница, навистина, искрено би сакал на крајот да кажам дека Министерството за култура направило сериозни напори, голем дел од забелешките кои беа изнесени во јавноста, да ги прифати.

Јас сега не би навлегувал во суштинските орпеделби на законот, меѓутоа би сакал една исрена пофалба да изречам до претставниците на Министерството за култура, за прототипот на закон што ни го понудија со сите придружни елементи и во консултации со дел од стручните служби во Собранието.

Би сакал да повикам во иднина Владата на РМ идните предлагачи на закони да го следат овој закон како узор и како пример, како треба да се предлагаат во постапка закони во Собранието на РМ. Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господине Коцевски, се извинувам, јас ве сфатив кога расправавме по амандманот на членовите 29, 34 и 37 дека го повлекувате амандманот.

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Министерот го прифати тој амандман.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Благодарам, во ред.

Продолжуваме со претресот.

Има збор господин Унковски.

СЛОБОДАН УНКОВСКИ:

Ако треба и формално да се согласам со овие реперкусии од една измена во уште два члена се согласувам, ги прифаќаме, а би сакал, ако ми дозволите, уште два збора.

Практично сакам да се заблагодарам на сите пратеници на поддршката дадена на културата во Македонија и со прифаќањето на филмот, гледањето на филмот и со материјалот што беше анализа за состојбите во културата и со усвојување на Законот за култура.

Ви благодарам на сите и навистина тоа е еден значаен поттик на културата, како што го дадовте и со Буџетот за 1998 година, што се беа потези што ја ставија културата на првата страница на новините и и дадоа едно значење во нашето општество.

Навистина Ви благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на законот.
Молам, дали некој бара збор? (Никој).
Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот.
Предлогот на законот го ставам на гласање.
Процедурално бара збор господин Станковски.

ВЛАДИМИР СТАНКОВСКИ:

Јас си земав за право дека условно ќе гласам или не за овој закон, доколку бидат прифатени нашите амандмани.

Сега кажувам дека ќе го поддржам овој Закон, ќе гласам за.

И, друго да кажам, кога немавме текст, воопшто никаков текст за овој Закон, беше речено на Комисијата за култура дека и најлош текст на закон е добар закон. Меѓутоа, ова не е лош закон, не е ни најдобар. Верувам дека следниот министер ќе придонесе да го подобри тој текст на закон.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Ова не беше процедурална интервенција.

Ве молам, Предлогот на законот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (60 пратеници).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Молам да се утврди вкупно колку пратеници има во салата?

Молам да се повикаат пратениците да влезат?

(Пратениците влегуваат во сала).

Да го повториме гласањето.

Уште еднаш, Предлогот на законот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (62 пратеници).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Еден пратеник).

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за култура. (Аплауз).

Минуваме на точката 2 - Предлог на закон за здруженија на граѓани и фондации.

Предлогот на законот и извештаите на работните тела на Собранието Ви се доставени односно поделени.

Отворам општ претрес. Молам, кој бара збор?

Има збор господин Наумовски, министер во Владата.

ВЛАДИМИР НАУМОВСКИ:

Почитуван г-дин претседател, почитувани пратеници, со Предлог - законот за здруженија на граѓани и фондации се заокружува усогласувањето на постојното законодавство за здружувањето на граѓаните, според концептот на новиот Устав на Република Македонија.

Како што е познато, во изминатиов период Собранието на Република Македонија ги донесе Законот за политички партии, Законот за верските заедници и религиозните групи и Законот за трговските друштва, со кои правно се уредија прашањата на здружувањето на политички, верски и економски принципи. Наспроти ова, областа на невладиното организирање во другите сегменти на општественото живеење, се уште се одвива според Законот за општествени организации и здруженија на граѓани од 1990 година, врз чија основа се регистрирани и егзистираат бројните организации и здруженија на граѓани. Постојниот закон не кореспондира со плуралниот амбиент во нашата држава и тој е пречка за развојот на невладините организации во духот на новиот концепт за граѓанско општество, утврден со Уставот на Република Македонија.

Оттука донесувањето на нов Закон за здруженија на граѓани и фондации, не само што е потреба на новиот демократски политички систем, туку е неопходност во се понагласената потреба и желба на граѓаните за невладино организирање. При изготвувањето на Предлог - законот за здруженија на граѓани и фондации, беа користени и проучувани законските решенија на другите земји во Европа и светот, се со цел да се изнајдат решенија кои ќе значат чекор напред во развојот на демократијата во процесите на невладиното организирање на граѓаните, а заради остварување на нивни со Устав утврдени права и интереси. Во овој текст се вградени голем дел на понудени решенија кои ги дадоа здруженијата на граѓани, кои со своето дејствување остваруваат цели и интереси на територијата на Република Македонија.

Со Предлог - законот се опфатени и фондацииите, кои во принцип не претставуваат здруженија на граѓани без оглед на тоа што нив можат да ги основаат повеќе лица. Меѓутоа, нивното основање, управување со имотот и имотните права, регистрацијата, престанокот и другите права и обврски се изедначуваат со здруженијата на граѓаните, поради што и тие се опфаќаат со овој закон. Со тоа се врши пополнување на правната празнина, која е присутна во правниот систем за овој вид на активност.

Уставот на Република Македонија на граѓаните им гарантира слобода на здружување заради остварување и заштита на нивните економски, социјални, културни и други права и уверувања. Поаѓајќи од основот содржан во Уставот со Законот се дава можност граѓаните слободно да можат да се здружуваат во здруженија на граѓани и да основаат фондации заради остварување и заштита на економските, социјалните, културните, научните, стручните, техничките, хуманитарните, образовните и другите права, интереси и уверување. При ова со Предлог - законот изричито се забранува здруженијата на граѓаните и фондацииите да вршат политички активности или да го користат имотот и средствата за остварување на политички цели. Доколку тие вршат политички активности или го користат имотот и средствата за таа цел, сносат одговорност како правни лица, а на одговорното лице може да му се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на дејност. Со ова се има за цел дејствувањето на здруженијата на граѓаните и фондацијата да не биде

поистоветено со дејствувањето на политичките партии, ниту пак да се во нивна функција заради остварување на политички цели.

Исто така, самостојноста на здруженијата на граѓаните и Фондациите е ограничена со уставната одредба, според која програмите и дејствувањето не смеат да бидат насочени кон насилно уривање на уставниот поредок на Републиката и разгорување на национална, расна или верска омраза и нетрпеливост. Со Предлог - законот се предвидува граѓаните самостојно да одлучуваат за основање на здруженијата на граѓаните, нивните цели и задачи за членувањето во нив како и за внатрешната организација. Се предвидува минимумот од пет полнолетни граѓани државјани на Република Македонија да можат да се јават како основачи на здруженија на граѓани и фондации.

Наспроти ова, фондација може да биде основана од еден или повеќе основачи со оснивачки влог од најмалку 10.000 ДЕМ во денарска противредност, но исто така фондација може да биде основана и со тестамент или легат со што се завлекува во почитувањето и спроведувањето на вољата на оставителот по неговата смрт, со правото на располагање со негивиот имот.

Посебно што треба да се нагласи, е прашањето за регистрација на здруженијата на граѓаните и Фондациите, што со овој закон се пренесува од извршната на судската власт. За разлика од постојниот закон, според кој општествените организации и здруженија на граѓани се запишуваат во регистарот што го води органот на управа надлежен за внатрешни работи на општината на чие подрачје нивното седиште со овј Предлог-закон се утврдува регистрацијата на здруженијата на граѓаните и фондацииите, да ја врши основниот суд на чие подрачје се наоѓа нивното седиште, а на ниво на Република во Основниот суд Скопје I; да се устрои Единствен регистар на регистрираните здруженија на граѓани или фондации. Со ваквиот концепт наплно се елиминира влијанието на извршната власт во поглед на проценката за исполнување на условите за регистрација на здруженијата на граѓаните и фондацииите. Инаку начинот, постапката и дејствијата за регистрација е децидно определена со рокови за брзо постапување на надлежниот орган. Постапката за регистрација се остварува со право на жалба со што се гарантира уставниот принцип на заштита на правото во два степенa.

Со Предлог - законот се регулира и прашањето за имотот и имотните права кои ги имаат здруженијата на граѓаните, со можност да продолжат да го користат имотот и имотните права за вршење на дејноста за која се основани, а досегашната општествена сопственост и кај овие правни субјекти се трансформира во друг вид на сопственост.

На крај треба да се напомене дека, на територијата на Република Македонија се создава можност за основање, дејствување и на странски меѓународни невладини организации, сојузи и нивни подружници, кои мора да бидат непрофитни и да се вклопат во развојните проекти на Република Македонија. Здруженијата на граѓаните и фондации се предвидува да можат меѓусебно да се поврзуваат или здружуваат во сојузи или во други облици на поврзување, заради заедничко унапредување на својата работа, за усогласување на заедничките интереси и остварување на други потреби.

Почитувани пратеници, во интерес на остварувањето на правата на граѓаните на Република Македонија, Владата на Република Македонија очекува Собранието да го донесе Законот за здруженија на граѓани и фондации. Благодарам за вниманието.

(Со седницата продолжи да раководи г-дин Блаже Филиповски, потпретседател на Собранието на Република Македонија).

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Збор има г-ѓа Николина Трајановска.

НИКОЛИНА ТРАЈАНОВСКА:

Почитуван претседателе, почитуван министре, почитувани колеги пратеници, денеска ја имаме пред нас конечната верзија на Законот за здруженија на граѓани и фондации, закон од суштинско значење за демократските процеси во Република Македонија.

Покрај политичката слобода, многу е битна и граѓанската слобода. Тоа се двата основни столба врз кои се потпира секоја демократија. Процесите на трансформација што ја зафатија нашата Република, особено кон крајот на деведесеттите години се одразија на политичко, економско, социјално и културно ниво. Тие се рефлектираа подеднакво и врз различните нивоа на организираност на граѓаните. Така, денес во Република Македонија има над 300 регистрирани здруженија на граѓани и фондации здружени по разни основи.

Оттаму, неминовна е потребата за законско регулирање во оваа област. Тоа е потреба на новиот демократски политички систем во кој граѓаните можат слободно да здружуваат средства или самите да се здружуваат, заради исполнување на економски, социјални, културни, спортски и други видови на активности. Нормален е големиот интерес што во јавноста го следеше донесувањето на овој Закон, низ сите негови фази. Денес, со задоволство можам да констатирам дека конечната верзија на овој закон е навистина демократска, бидејќи сите забелешки што беа изречени на адреса на овој закон во претходната фаза, што слободно можам да кажам дека беше тесна рамка, бидејќи имаше преголема нормираност, тие забелешки што ЛДП, пратеничката група на ЛДП тогаш ги изнесе во првичната верзија се вградени и во законот. Така што денеска слободно можам да кажам, Законот е навистина либерален, со европска ориентација, па ние од ЛДП ќе гласаме за овој закон.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Незнам дали имаме можност да поминеме на претрес по текстот, бидејќи нема доволен број пратеници во салата.

Молам да се повикаат пратениците да влезат?

Продолжуваме со работа утре во 10,00 часот.

(Седницата прекина со работа во 14,15 часот).